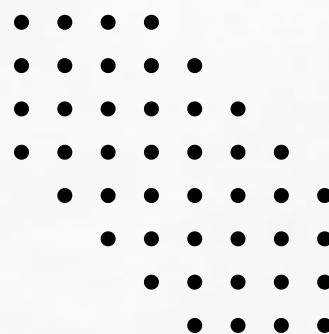

คำแนะนำ

การส่งเสริมธรรมาภิบาล

ในการดำเนินงานของสหกรณ์นอกภาคการเกษตร

คำนำ

กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยกองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการสหกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความโปร่งใส จริยธรรม และธรรมาภิบาลซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความน่าเชื่อถือและความยั่งยืนในระยะยาว จึงได้ดำเนินการจัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการยกระดับมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลเพื่อสหกรณ์ที่ยั่งยืน (COOP GOOD GOVERNANCE) ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร กิจกรรมหลักพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง (กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า) กิจกรรมย่อยที่ 4.2 ส่งเสริมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสหกรณ์ มีเป้าหมายสำคัญในการเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านจริยธรรมและธรรมาภิบาลให้แก่ผู้แทนชุมชนสหกรณ์นอกภาคการเกษตร และผู้แทนจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดและสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 และ พื้นที่ 2 ผ่านกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริง โดยโครงการดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความเข้มแข็งโดยเฉพาะในมิติที่ 3 ประสิทธิภาพในการจัดการองค์ และมิติที่ 4 ประสิทธิภาพของการบริหารงาน โดยเน้นการเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านธรรมาภิบาลให้กับคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ โดยคาดว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ที่ทำให้สหกรณ์มีระดับการควบคุมภายในที่ดี มีความโปร่งใสและเพิ่มความน่าเชื่อถือ ส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรมในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งเสริมให้การดำเนินงานของสหกรณ์ให้ไม่มีการฝ่าฝืนระเบียบคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์และข้อกฎหมายอื่น นำไปสู่การรักษาและยกระดับขึ้นความเข้มแข็งสหกรณ์ เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนทั้งในระดับเศรษฐกิจและสังคมในระดับฐานราก เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า โดยกลุ่มพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบกิจกรรมย่อยที่ 4.2 ส่งเสริมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสหกรณ์ ได้จัดทำคำแนะนำการส่งเสริมธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์นอกภาคการเกษตร เพื่อให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัดและสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 และ พื้นที่ 2 ใช้เป็นแนวทางประกอบการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า

กลุ่มพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์

พฤษภาคม 2568

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1
แนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลในสหกรณ์	3
การสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์	3
การเข้าสู่ธรรมาภิบาลของสหกรณ์	11
ประโยชน์ที่สหกรณ์ได้รับจากการมีธรรมาภิบาล	13
หลักการธรรมาภิบาลในสหกรณ์	15
1. หลักประสิทธิภาพ	15
2. หลักประสิทธิภาพ	18
3. หลักการตอบสนอง	19
4. หลักการรับผิดชอบต่อ	21
5. หลักความโปร่งใส	25
6. หลักการมีส่วนร่วม	28
7. หลักการกระจายอำนาจ	30
8. หลักนิติธรรม	31
9. หลักความเสมอภาค	33
ขั้นตอนการส่งเสริมธรรมาภิบาลในสหกรณ์ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัด/ สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 และพื้นที่ 2	36
ภาคผนวก	39
แบบประเมินการบริหารงานสหกรณ์ด้วยหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)	40
ร่างประกาศสหกรณ์ เรื่อง เจตนารมณ์การดำเนินกิจการอย่างมีธรรมาภิบาล	49
แบบรายงานผลการปฏิบัติงานและการเบิกจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	50
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร กิจกรรมประชุมจัดทำแผนและขับเคลื่อน มาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์สู่การปฏิบัติในเชิงประจักษ์	

บทนำ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ประเด็นการเกษตรกำหนดเป้าหมายสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น ซึ่งกรมส่งเสริมสหกรณ์ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแนะนำส่งเสริมและกำกับดูแลสหกรณ์ มีเป้าหมายในปี 2570 ส่งเสริมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง โดยมีสหกรณ์ภาคการเกษตร ชั้น 1 และชั้น 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 สหกรณ์นอกภาคการเกษตร ชั้น 1 และชั้น 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และกลุ่มเกษตรกร ชั้น 1 และชั้น 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 โดยมีหลักเกณฑ์การจัดระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ 1) ความสามารถในการบริการสมาชิก 2) ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ 3) ประสิทธิภาพในการจัดการองค์กร และ 4) ประสิทธิภาพของการบริหารงาน จากเกณฑ์การประเมินความเข้มแข็งของสหกรณ์ มิติที่ 4 ตัวชี้วัดที่ 4.1 ประเมินถึงการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการ โดยพิจารณาจากการเกิดการทุจริตและข้อบกพร่องในการบริหารงานสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงจัดทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร ภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า ผลผลิต/โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร กิจกรรมหลัก ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อรักษาและยกระดับความเข้มแข็งสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร หน่วยงานรับผิดชอบกองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ให้สามารถจัดการองค์กรให้เหมาะสมกับขนาดและกิจกรรมของสหกรณ์ มีแผนการยกระดับศักยภาพองค์กรพร้อมขับเคลื่อนแผน เพิ่มความสามารถในการให้บริการสมาชิก การบริหารจัดการองค์กร การพัฒนาในด้านบุคลากรสหกรณ์และด้านการบริหารจัดการองค์กร และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาและเกื้อกูลในการสร้างความเข้มแข็งในห่วงโซ่ธุรกิจของระบบสหกรณ์

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า โดยกลุ่มพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร กิจกรรมหลักพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง (กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า) กิจกรรมย่อยที่ 4.2 ส่งเสริมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสหกรณ์ ซึ่งมีกิจกรรมประกอบด้วย 1) กำหนด (คำแนะนำ) มาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์ (ดำเนินการโดยส่วนกลาง) 2) จัดประชุมจัดทำแผนและขับเคลื่อนมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์สู่การปฏิบัติในเชิงประจักษ์ (ดำเนินการโดยส่วนภูมิภาค) และ 3) จัดกิจกรรมประกาศเจตนารมณ์จริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์ (ดำเนินการโดยส่วนกลาง) โดยได้ดำเนินการจัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการยกระดับมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลเพื่อสหกรณ์ที่ยั่งยืน (COOP GOOD GOVERNANCE) ภายใต้กิจกรรมกำหนด (คำแนะนำ) มาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลของสหกรณ์ รวมทั้ง

การควบคุมภายในและการกำกับกิจการที่ดี มีแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสหกรณ์ และรักษาและยกระดับความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์นอกภาคการเกษตร โครงการฯ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 19 – 20 กุมภาพันธ์ 2568 ณ โรงแรมรอยัล ริเวอร์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วยผู้แทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ผู้แทนจากสำนักงาน สหกรณ์จังหวัดและสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 และ พื้นที่ 2

การจัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการยกระดับมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลเพื่อสหกรณ์ ที่ยั่งยืน (COOP GOOD GOVERNANCE) ผู้เข้าร่วมโครงการได้ร่วมอภิปรายประเด็นธรรมาภิบาลของสหกรณ์ นอกภาคการเกษตรที่จะกำหนดเป็นคำแนะนำการส่งเสริมธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์ นอกภาคการเกษตร โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หลักธรรมาภิบาลที่สหกรณ์นำไปปฏิบัติ กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรจัดทำคำแนะนำในการส่งเสริม สหกรณ์โดยใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง 9 หลัก เพื่อสหกรณ์จะได้นำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทแต่ละแห่ง
2. สหกรณ์ควรมีกระบวนการคัดเลือกหรือส่งเสริมธรรมาภิบาลของกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ โดยมีการประเมินธรรมาภิบาลของบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่เป็นกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการของสหกรณ์
3. สหกรณ์ควรมีการอบรมให้ความรู้ให้แก่กรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการสหกรณ์ และสร้างความตระหนักให้กรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการสหกรณ์เห็นถึงความสำคัญของการสร้างธรรมาภิบาล
4. การดำเนินการของสหกรณ์ตามหลักการธรรมาภิบาล ได้แก่
 - 4.1 การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ ให้แก่สมาชิก กรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการสหกรณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถ่องแท้ ตามหลักนิติธรรม
 - 4.2 มีการจัดช่องทางการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามหลักการมีส่วนร่วมและหลักความเสมอภาค
 - 4.3 สหกรณ์มีการเปิดเผยข้อมูล มีความชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา ตามหลัก ความโปร่งใส
 - 4.4 สหกรณ์มีการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์/แผนการปฏิบัติงานประจำปี รวมทั้งมีการติดตาม และประเมินผลแผนงาน/โครงการแล้วรายงานต่อคณะกรรมการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตามหลักประสิทธิภาพ และหลักประสิทธิผล
 - 4.5 มีการตอบสนองต่อความคิดเห็น/ความเดือดร้อนของผู้มีส่วนได้เสียอย่างรวดเร็วและเหมาะสม ตามหลักการตอบสนอง
 - 4.6 การให้บริการสมาชิกโดยไม่มีการแบ่งแยก ไม่เลือกปฏิบัติ ให้โอกาสและมีปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ตามหลักความเสมอภาค

แนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลในสหกรณ์

ธรรมาภิบาลในสหกรณ์ หมายถึง การบริหารกิจการของสหกรณ์ให้เป็นไปอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ สร้างการมีส่วนร่วม และมีการใช้กระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้การใช้ทรัพยากร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล คำนึงถึง และโดยประหยัด เป็นผลให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ อย่างมั่นคง ส่งผลให้สหกรณ์เป็นที่เชื่อถือและยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1. การสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์

» ธรรมาภิบาลในสหกรณ์ จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความร่วมมือกันระหว่างส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- หลักการสหกรณ์
- กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ
- คู่มือการปฏิบัติงาน
- บุคลากร (สมาชิก คณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบกิจการ/ผู้ตรวจสอบภายใน)

ภาคสหกรณ์

ธรรมาภิบาล

ภาครัฐ

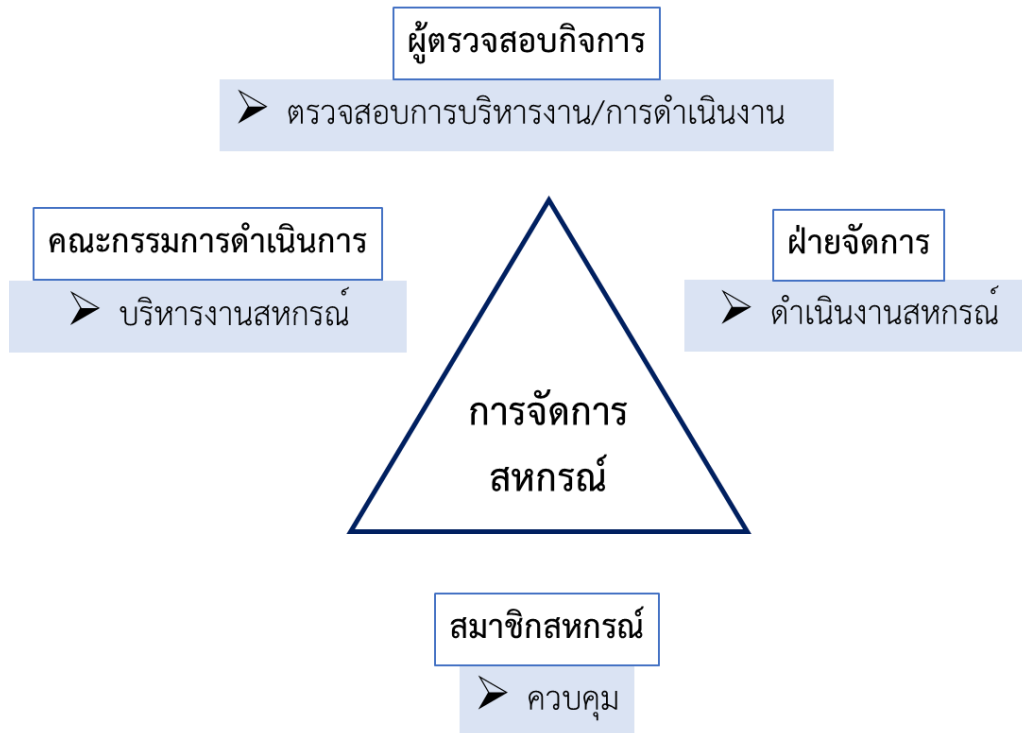
ภาคสังคม

- กฎหมาย
- ระเบียบ คำแนะนำ คำสั่ง
- เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ (คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ นายทะเบียนสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์)

- ผู้ที่เกี่ยวข้อง (เจ้าหน้าที่ คู่ค้า ชุมชน)
- ผู้สนใจทั่วไป (นักวิชาการ สถาบันการศึกษา)

ภาคสหกรณ์

บทบาทของบุคลากรแต่ละฝ่ายตามผังโครงสร้างเป็นอย่างไร ? จะเห็นได้จากภาพนี้

ในการสร้างธรรมาภิบาลในส่วนของสหกรณ์นั้นต้องสร้างให้มีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ทั่วทั้งองค์กร ดังนี้

- มีการถ่วงดุลอำนาจอย่างเหมาะสม เพื่อไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมี และใช้อำนาจเพียงฝ่ายเดียว
- กำหนดภาระหน้าที่ชัดเจน ทั้งระดับกรรมการ ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถประเมินผลการทำงานได้ชัดเจนและเป็นธรรม
- มีระเบียบ ข้อบังคับ และคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจนรวมถึงการกำหนดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมหรือข้อควรและไม่ควรปฏิบัติ
- มีการรายงานที่ดีและทันการณ์เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้
- ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของบุคลากรต่าง ๆ ของสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบกิจการ แต่ละฝ่ายต่างก็มีส่วนในการสร้างธรรมาภิบาลกันทั้งสิ้น แต่ใครจะมีส่วนอย่างไรแค่ไหน ต้องทำความเข้าใจไปที่ละส่วนตามลำดับ

» สมาชิกมีส่วนในการสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์

สมาชิกสหกรณ์ในฐานะเจ้าของสหกรณ์ ย่อมมีหน้าที่สำคัญในการควบคุมจัดการสหกรณ์ โดยสมาชิกทุกคนจะสามารถใช้บทบาทการควบคุมจัดการสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่อย่างมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน ซึ่งการใช้อำนาจหน้าที่ในการควบคุมจัดการ ทำโดยเข้าร่วมประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาข้อบังคับ รับทราบผลการดำเนินงานและกำหนดนโยบายอย่างกว้าง ๆ เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของตนในการบริหารงานสหกรณ์ เลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการเพื่อทำหน้าที่แทนตนในการตรวจสอบการบริหารงานของคณะกรรมการและตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายจัดการ การเลือกตั้งนี้สมาชิกหนึ่งคนมีหนึ่งเสียง เป็นไปตามหลักประชาธิปไตยไม่สนใจว่าสมาชิคนั้นจะถือหุ้นมากน้อยเท่าใด เพราะหลักการสหกรณ์ถือหลักของการรวมคนมากกว่ารวมเงิน นอกจากนี้ ที่ประชุมใหญ่ยังมีอำนาจควบคุมและตรวจสอบการบริหารงานและการจัดการทั้งปวงของสหกรณ์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับและตามนโยบาย เป้าหมายแผนงานและโครงการต่าง ๆ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ได้ลงมติกำหนด อนุมัติหรือให้ความเห็นชอบ

สมาชิกกับการสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ สมาชิกมีส่วนสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ในรูปของการกำกับดูแลตามสิทธิและหน้าที่

สิทธิของสมาชิก

- (1) เข้าร่วมประชุมใหญ่เพื่อเสนอความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน
- (2) เข้าชื่อเรียกประชุมใหญ่วิสามัญ
- (3) เสนอหรือได้รับเลือกเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์หรือผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์
- (4) รับบริการทางธุรกิจและทางวิชาการสหกรณ์
- (5) สิทธิอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์

หน้าที่ของสมาชิก

- (1) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติ และคำสั่งของสหกรณ์
- (2) เข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่สหกรณ์นัดหมาย
- (3) ส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง
- (4) สอดส่องดูแลกิจการของสหกรณ์
- (5) ร่วมมือกับคณะกรรมการดำเนินการ พัฒนาสหกรณ์ให้เจริญรุ่งเรืองและมั่นคง

» สมาชิกสหกรณ์ใช้หลักธรรมาภิบาลในสหกรณ์

สมาชิกมีส่วนร่วมในการใช้หลักธรรมาภิบาลในสหกรณ์ได้ ดังนี้

ใช้สิทธิของตนผ่านมติที่ประชุมใหญ่ในการดำเนินการต่าง ๆ โดยเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาและแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่อไปนี้

1. กำหนดค่าตอบแทนการทำงานของกรรมการและผู้ตรวจสอบกิจการ การกำหนดดังกล่าวถือเป็น การควบคุมการจ่ายค่าตอบแทน ซึ่งสหกรณ์จะต้องจ่ายตามอัตราที่ประชุมใหญ่กำหนด
2. เลือกตั้งและถอดถอนกรรมการดำเนินการ การจะให้สมาชิกทุกคนมาบริหารงานสหกรณ์ คงทำไม่ได้ จึงมีการเลือกตั้งตัวแทนเพื่อทำหน้าที่แทนสมาชิกในการบริหารงานของสหกรณ์
3. เสนอความคิดเห็นและความต้องการต่าง ๆ ของสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ เพื่อให้คณะกรรมการ นำไปกำหนดนโยบาย วางแผนการปฏิบัติงานให้ฝ่ายจัดการปฏิบัติต่อไป
4. สอบถามหรือขอคำอธิบายเพิ่มเติมถึงผลการดำเนินงานหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ จากคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์
5. เลือกตั้งและถอดถอนผู้ตรวจสอบกิจการ การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการเพื่อเป็นตัวแทน สมาชิกในการตรวจสอบการดำเนินงานทั้งปวงของสหกรณ์ ตรวจสอบการบริหารการงานของคณะกรรมการ ดำเนินการว่าการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติของกรรมการเป็นไปตามมติที่ประชุมใหญ่หรือไม่ รวมทั้ง ตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายจัดการว่าเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์หรือ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์หรือกรมส่งเสริมสหกรณ์กำหนดหรือตามข้อบังคับ ระเบียบ ที่สหกรณ์กำหนดหรือไม่
6. กำหนดวงเงินที่สหกรณ์อาจกู้ยืมหรือค้ำประกันถือเป็นการกำหนดขอบเขตการก่อหนี้ผูกพัน ที่คณะกรรมการดำเนินการสามารถกระทำได้
7. แก้ไขข้อบังคับเมื่อเห็นว่าข้อบังคับเดิมไม่เหมาะสมสามารถเสนอให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาได้
8. พิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์สามารถเสนอความเห็นและลงมติในการจัดสรร กำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์
9. อนุมัติหรือรับทราบแผนงาน และประมาณการรายรับ - รายจ่าย ตามที่กำหนดในข้อบังคับ ของสหกรณ์นั้น ๆ

ใช้สิทธิของตนผ่านผู้ตรวจสอบกิจการ

1. รับทราบผลการตรวจสอบกิจการประจำปีของสหกรณ์ซักถามและขอคำอธิบายในกรณีต่าง ๆ ที่ผู้ตรวจสอบกิจการได้กระทำในที่ประชุมใหญ่
2. ขอให้ผู้ตรวจสอบกิจการช่วยตรวจสอบเรื่องบางอย่างที่สมาชิกพบว่าอาจมีข้อผิดพลาด หรือไม่ชอบมาพากล

ตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เช่น

1. รู้จักสิทธิ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสหกรณ์ และใช้สิทธิที่มีเพื่อปกป้อง รักษาผลประโยชน์ของตน เช่น หากได้รับใบเสร็จรับเงินที่สมาชิกจ่ายเงินให้สหกรณ์เมื่อจ่ายค่าธรรมเนียมแรกเข้า ช้อหุ้น ช้อสินค้า จ่ายชำระหนี้เงินกู้ ฯลฯ ต้องทำการตรวจสอบทุกครั้ง รวมถึงกรณีฝากเงินต้องมีการลงรายการ ในสมุดบัญชีเงินฝาก

2. มีส่วนร่วมและร่วมมือในกิจกรรมของสหกรณ์
 3. ได้รับความเสมอภาคในการทำธุรกิจ และในการรับความช่วยเหลือเกี่ยวกับสวัสดิการตามระเบียบที่สหกรณ์กำหนด
 4. รับรู้ข้อมูลข่าวสารสหกรณ์
 5. ได้รับคำอธิบายจากฝ่ายจัดการในกรณีมีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
- คณะกรรมการมีส่วนในการใช้ธรรมาภิบาลในสหกรณ์**

หากจะเปรียบเทียบบว่าสหกรณ์เป็นเสมือนบ้านเมืองแล้ว คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์เป็นดังเช่น คณะรัฐมนตรีซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและวางแผนการบริหารงานเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่บ้านเมือง ถ้าคณะรัฐมนตรีมีความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมืองและต่อประชาชนแล้ว ก็จะสามารถนำชาติบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าสืบต่อไป สหกรณ์ก็เช่นเดียวกันหากมีคณะกรรมการที่เข้มแข็ง รู้ถึงอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และบทบาทของตนเป็นอย่างดีแล้ว ก็จะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้เกิดขึ้นกับสหกรณ์ได้เช่นกัน

กรรมการดำเนินการสหกรณ์ในฐานะตัวแทนสมาชิกและผู้บริหารสหกรณ์ มีหน้าที่สำคัญในการกำหนดนโยบายและบริหารงานสหกรณ์ ซึ่งจะปฏิบัติหน้าที่โดยการเข้าประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติและระเบียบสหกรณ์ตลอดจนกำกับดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการ ให้เป็นไปตามนโยบายของที่ประชุมใหญ่และอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ และนโยบายของรัฐ คณะกรรมการจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสมาชิก ในการที่จะทำให้สหกรณ์มีความเจริญก้าวหน้าและเป็นที่พึงของมวลสมาชิก

» การใช้ธรรมาภิบาลของคณะกรรมการในสหกรณ์

1. กรรมการรู้จักสิทธิ บทบาท อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสหกรณ์
2. กรรมการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์
3. กรรมการกำหนดนโยบาย แผนงานที่ชัดเจน โปร่งใส
4. กรรมการเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาและแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และสามารถตรวจสอบได้
5. กรรมการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของฝ่ายจัดการทุกระดับอย่างชัดเจน
6. กรรมการดูแลให้สหกรณ์ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและคำแนะนำของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบและมติของที่ประชุม หากระเบียบที่กำหนดไว้ไม่เหมาะสมก็ให้มีการพิจารณาแก้ไข
7. กรรมการจัดให้มีระบบการควบคุมภายใน การจัดการความเสี่ยงและให้ความสำคัญกับสัญญาณเตือนภัยรวมถึงรายการผิดปกติ

8. กรรมการจัดให้มีการประเมินผลงานของสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ

9. กรรมการประสานงานระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก

10. กรรมการยึดมั่นในความถูกต้อง พร้อมให้ความเที่ยงธรรมแก่สมาชิกและเจ้าหน้าที่สหกรณ์

11. กรรมการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ โดยการนำข้อมูลของสหกรณ์เสนอต่อที่ประชุมใหญ่ เช่น เสนอบทคัด และรายงานกิจการประจำปี เพื่อแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์เสนอการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี แผนงานและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นต้น

12. กรรมการเสริมสร้างให้บุคคลที่เกี่ยวข้องนับตั้งแต่สมาชิก และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์รู้ถึงสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละคน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสหกรณ์ตามความเหมาะสม

13. กรรมการจัดให้มีการดูแลทรัพย์สินต่าง ๆ ของสหกรณ์ เพื่อให้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ตลอดจนดูแลให้ทะเบียน สมุดบัญชี เอกสารต่าง ๆ เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน

เพื่อให้มีธรรมาภิบาลในสหกรณ์ กรรมการทุกคนควรจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และมีการตัดสินใจที่เป็นอิสระ รวมทั้งยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น หรือยอมรับมติที่เป็นเสียงส่วนใหญ่ อย่างเคร่งครัดต้องไม่กระทำการที่ไม่เหมาะสม เช่น ไม่เข้าร่วมประชุม การไม่แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม การไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว เป็นต้น

» การใช้ธรรมาภิบาลของฝ่ายจัดการ

ฝ่ายจัดการสามารถใช้ธรรมาภิบาลได้ ดังนี้

1. มีความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ด้วยความซื่อสัตย์ เที่ยงธรรม ตลอดจนมีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่เพื่อให้เกิดผลดีต่อการปฏิบัติงาน และสร้างความก้าวหน้าแก่สหกรณ์และสมาชิก

2. ควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ให้บรรลุเป้าหมายโดยผู้จัดการปฏิบัติงานและรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานทั้งหมดของสหกรณ์ ควบคุมดูแลเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคนให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ส่วนเจ้าหน้าที่สหกรณ์ต้องมีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ที่ตนปฏิบัติ

3. มีความโปร่งใสในการดำเนินงานและการเปิดเผยข้อมูลโดยมีการจัดทำรายงานความเคลื่อนไหวและสถานะของสหกรณ์เสนอต่อคณะกรรมการเป็นประจำ สำหรับผู้จัดการต้องเข้าร่วมประชุมชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ต่อที่ประชุมใหญ่ และที่ประชุมคณะกรรมการ

4. มีวิธีการสื่อความที่เหมาะสมและทั่วถึง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีร่วมกัน และมีการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน โดยผู้จัดการควบคุมบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคนด้วยความยุติธรรมเสมอภาค ดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคนให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม และในส่วนของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ต้องให้ข้อมูลแก่สมาชิกทุกรายด้วยความเต็มใจและเท่าเทียมกัน ตลอดจนมีการประสานงานที่ดีระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5. ผู้จัดการต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์ให้เจริญก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จตามนโยบายของคณะกรรมการ

6. ปฏิบัติงานตามแนวทางที่กำหนดไว้ในระเบียบต่าง ๆ

» การใช้ธรรมาภิบาลของผู้ตรวจสอบกิจการ

เมื่อผู้ตรวจสอบกิจการทำการตรวจสอบและสอบทานเอกสารหลักฐาน บัญชี การเงิน ทรัพย์สิน หนี้สิน การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ฯลฯ เพื่อให้ทราบว่า

1. คณะกรรมการดำเนินการปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบายและตามมติที่ประชุมใหญ่หรือไม่

2. การตัดสินใจของคณะกรรมการเป็นไปเพื่อประโยชน์สหกรณ์และสมาชิกหรือไม่

3. การจัดจ้างเจ้าหน้าที่สหกรณ์และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทำตามระเบียบหรือไม่

4. เจ้าหน้าที่สหกรณ์ทำงานตามหน้าที่หรือไม่

5. มีการบันทึกบัญชีถูกต้องและเรียบร้อยเป็นปัจจุบันหรือไม่

6. มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานการเงิน เพื่อนำมาพิจารณา ปรับปรุงการทำงานเป็นประจำหรือไม่

7. มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์หรือไม่

นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบกิจการยังสามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องได้ด้วย ซึ่งช่วยกันมิให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์

ภาครัฐ ในปัจจุบันภาครัฐกำหนดนโยบายและกำกับดูแลกิจการของสหกรณ์

» การใช้ธรรมาภิบาลของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติใช้ธรรมาภิบาลได้โดย

1. ให้ความเห็นชอบระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดเกี่ยวกับการเงินและการจัดการกองทุนพัฒนาสหกรณ์ และระเบียบเกี่ยวกับการช่วยเหลือดำเนินการสหกรณ์ที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

2. กำกับดูแลการฝากและลงทุนอย่างอื่นของสหกรณ์นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด

» การใช้ธรรมาภิบาลของนายทะเบียนสหกรณ์

กำกับดูแลกิจการของสหกรณ์โดยการตรวจตรา แนะนำ และส่งเสริมกิจการของสหกรณ์เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินกิจการเป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบแบบแผนที่ถูกต้องตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ เช่น ยับยั้งหรือเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่หรือที่ประชุมคณะกรรมการที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบ ร้องทุกข์หรือฟ้องคดีแทนสหกรณ์ดำเนินการต่าง ๆ ในกรณีสหกรณ์มีข้อบกพร่อง เป็นต้น

» การใช้ธรรมาภิบาลของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ใช้ธรรมาภิบาลโดย

1. พัฒนาระบบบัญชีและระบบงานสอบบัญชีให้เหมาะสมกับธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
2. ให้คำปรึกษาแนะนำแก่สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนให้มีการบริหารจัดการด้านการเงินและการบัญชีที่ดี
3. ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
4. กำกับดูแลการสอบบัญชีสหกรณ์ โดยผู้สอบบัญชีภาคเอกชน
5. พัฒนาเทคโนโลยีและเผยแพร่สารสนเทศทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
6. เสริมสร้างความรู้และส่งเสริมการจัดทำบัญชีแก่บุคลากรเครือข่าย เกษตรกร เยาวชน ประชาชนทั่วไป กลุ่มอาชีพและกลุ่มเป้าหมายตามโครงการพระราชดำริ
7. พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านการบัญชีและการสอบบัญชีแก่ผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชี ผู้ตรวจสอบกิจการและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

» การใช้ธรรมาภิบาลของกรมส่งเสริมสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ใช้ธรรมาภิบาลโดย

1. เผยแพร่ให้การศึกษาอบรมหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์แก่ คณะกรรมการฯ ฝ่ายจัดการ และสมาชิกสหกรณ์
2. จัดทำแนวปฏิบัติหรือคู่มือการปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างธรรมาภิบาลให้สหกรณ์ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ
3. กำหนดแนวทางหรือสนับสนุนการสร้างเกณฑ์มาตรฐานในการบริหารการดำเนินงานของสหกรณ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล
4. กำหนดแนวทางหรือสนับสนุนการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการคัดเลือกและพัฒนาผู้บริหาร ฝ่ายจัดการ และบุคลากรของสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์ใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกบุคลากร
5. ให้คำแนะนำหลักการดำเนินงานของสหกรณ์ให้เป็นไปตามหลักการและวิธีการสหกรณ์
6. ประชาสัมพันธ์ สนับสนุน และให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่สหกรณ์ เพื่อประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง
7. ประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการที่ดีและเสนอแนะข้อควรแก้ไขปรับปรุงให้กับฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการของสหกรณ์

ภาคสังคม มีส่วนในการใช้ธรรมาภิบาลกับสหกรณ์ทางอ้อม คือ

- **ผู้ที่เกี่ยวข้อง** ทั้งในฐานะเจ้าหนี้ กิจการคู่ค้า ฯลฯ อาจมีการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทำให้สหกรณ์ต้องมีระบบการควบคุมในบางเรื่อง อันก่อให้เกิดระบบการควบคุมกำกับดูแลกิจการหรือให้มีธรรมาภิบาล
- **ผู้สนใจทั่วไป** อาจเป็นบุคคลที่ให้ความสนใจกับกิจการของสหกรณ์ นักวิชาการ และสถาบันการศึกษา ซึ่งทำการศึกษาวิจัย วิเคราะห์ ค้นคว้า ปัญหาอุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็ง ของสหกรณ์ในด้านต่าง ๆ อันเป็นการสะท้อนข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ ซึ่งเป็นผลให้สหกรณ์สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาปรับปรุงพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการของตนเองได้

การใช้ธรรมาภิบาลในสหกรณ์ เป็นกระบวนการที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา และจะบรรลุผลได้ก็ด้วยความร่วมมือกันระหว่างส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสหกรณ์ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของคุณภาพฝ่ายต่าง ๆ ของสหกรณ์เอง ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลที่ดี คือ

- **สมาชิก** ความร่วมมือของสมาชิก โดยสมาชิกต้องรู้จักบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และมีความสนใจเลือกกรรมการสหกรณ์
- **กรรมการ** ปฏิบัติหน้าที่โดยการเข้าร่วมประชุม และต้องมีความซื่อสัตย์ รวมทั้งรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์
- **ฝ่ายจัดการ** มีความซื่อสัตย์และปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ

2. การเข้าสู่ธรรมาภิบาลของสหกรณ์

» **บันได 7 ขั้นในการเข้าสู่ธรรมาภิบาลของสหกรณ์**

1. ตั้งปณิธานในการสร้างธรรมาภิบาล

การสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดในองค์กร จะต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจ หรือยินดีที่จะดำเนินกิจกรรม “ธรรมาภิบาล” นั้นด้วยตนเอง มิใช่เกิดจากความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ คือ คณะกรรมการดำเนินการร่วมกับฝ่ายจัดการสหกรณ์ ต้องตั้งปณิธานแน่วแน่และเป็นผู้มีคุณธรรมที่เป็นแบบอย่าง ดังนั้น การสร้างธรรมาภิบาลของสหกรณ์ จะสำเร็จได้ คณะกรรมการดำเนินการต้องเข้าใจและมีความตั้งใจทำและทำด้วยความสมัครใจ เพราะคณะกรรมการดำเนินการต้องมีบทบาทในการสร้างปรัชญา นโยบาย ตลอดจนกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ ดังนั้น การสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดในสหกรณ์ได้ ต้องได้รับความสมัครใจของคณะกรรมการดำเนินการก่อน

2. กำหนดวัตถุประสงค์สหกรณ์และร่วมสร้างคุณค่าของสหกรณ์

เมื่อสหกรณ์มีความตั้งใจจะดำเนินธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาลแล้ว อันดับแรกต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดทำธรรมาภิบาลก่อน โดยคำนึงถึงการนำธรรมาภิบาลมาสร้างคุณค่าในสหกรณ์เป็นหลักและตรงตามเป้าหมายของสหกรณ์ รวมทั้งต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ได้อย่างชัดเจนแล้ว ก็จัดทำพันธกิจ (MISSION) และกลยุทธ์ในการดำเนินงาน

การสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ ควรเป็นกลยุทธ์ระยะยาว ครอบคลุมทุกส่วนในสหกรณ์ การสร้างธรรมาภิบาลไม่ได้เป็นหน้าที่เฉพาะของแผนกใดแผนกหนึ่ง แต่ต้องเป็นการสร้างธรรมาภิบาลที่ครอบคลุมทุกแผนกในสหกรณ์ ต้องมองธรรมาภิบาลให้เป็นระบบ โดยเฉพาะเรื่องการสื่อสารที่ต้องสื่อสารกับทั้งภายในและภายนอกสหกรณ์

ส่วนใหญ่ในทางปฏิบัติ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จะต้องตั้งอนุกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อดำเนินการสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์

3. กำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในการสร้างธรรมาภิบาล

สิ่งที่สำคัญมากต่อสหกรณ์ คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งได้แก่ สมาชิก เจ้าหน้าที่สหกรณ์ คู่ค้า ชุมชน สังคม รัฐบาล หรือทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ และมีโอกาสที่จะสร้าง และ/หรือได้รับผลกระทบจากสหกรณ์ สหกรณ์อาจเลือกสร้างธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เห็นว่าสำคัญที่สุดก่อน

4. กำหนดนโยบายและแนวทางดำเนินงานธรรมาภิบาล

ในการกำหนดหลักเกณฑ์ นโยบาย และแนวทางดำเนินงานของสหกรณ์เรื่อง ธรรมาภิบาล ต้องใช้ภาษาที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจได้ทั่วถึง และต้องชัดเจน สามารถเข้าใจได้ง่าย สหกรณ์ต้องคิดก่อนว่าเมื่อมีนโยบายจะสร้างธรรมาภิบาลแล้ว หลักการดำเนินงานจะเป็นอย่างไร สหกรณ์ที่มีเจ้าหน้าที่ไม่กี่คน อาจกำหนดหลักการดำเนินงานไว้คร่าว ๆ บางสหกรณ์อาจกำหนดเป็นบันทึกข้อตกลง ที่สำคัญ คณะกรรมการดำเนินการจำเป็นต้องมีนโยบายที่ชัดเจนเพื่อสร้างความร่วมมือในหมู่เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสหกรณ์ควรกำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างธรรมาภิบาลของสหกรณ์ ต้องปฏิบัติได้จริงด้วยจึงจะสำเร็จการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ แม้ผู้บริหารจะมีความมุ่งมั่นก็ยากที่จะสำเร็จ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ควรมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษา และมีการตรวจสอบภายในเป็นระยะทั้งภายในสหกรณ์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

5. การกำหนดวิธีบริหารจัดการ

สหกรณ์ต้องสร้างความตระหนักให้กับเจ้าหน้าที่สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ คู่ค้า ชุมชน สังคม รัฐบาล เห็นความสำคัญของธรรมาภิบาลและให้ความร่วมมือ ตลอดจนต้องกำหนดหรือรณรงค์ให้ทุกคนในสหกรณ์สนับสนุนและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีการสื่อสารที่ถูกต้อง ชัดเจนและครบถ้วนด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และสามารถปฏิบัติได้

6. จัดตั้งคณะกรรมการกำกับการดำเนินงานเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

สหกรณ์ควรจัดตั้งคณะกรรมการติดตามผลการสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ และรายงานผลความก้าวหน้าให้คณะกรรมการดำเนินการทราบทุกเดือน

7. ติดตามประเมินผลของสหกรณ์

เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ และแนวทางดำเนินการไว้อย่างชัดเจนแล้ว คณะกรรมการดำเนินการควรกำหนดตัวชี้วัดหรือ Key Performance Indicator (KPI) เพื่อใช้ในการติดตามการดำเนินการตามนโยบาย

3. ประโยชน์ที่สหกรณ์ได้รับจากการมีธรรมาภิบาล

เมื่อสหกรณ์ยึดถือ “ธรรมาภิบาล” ในการดำเนินธุรกิจ ผลที่ได้รับกลับมา คือ “ความเชื่อถือ” จากสมาชิกสหกรณ์ ประชาชนทั่วไป สถาบันการเงิน สังคม และลูกค้า ฯลฯ เพราะทุกส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ย่อมต้องการให้สหกรณ์ที่จะค้าขายด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม มีจริยธรรม คุณธรรม สินค้าที่ผลิตได้เป็นสินค้าที่ดี มีคุณภาพ ปลอดภัย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ค้ากำไรเกินควร และไม่เอาเปรียบต่อสมาชิกและประชาชนทั่วไป การดำเนินการลักษณะนี้ สหกรณ์จะเจริญรุ่งเรืองเป็นที่เชื่อถือของลูกค้าและสมาชิกสหกรณ์ สหกรณ์สามารถพึ่งพาตนเองได้ในยามวิกฤต และในยามปกติ รวมทั้งสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย ไม่ว่าสถาบันการเงินใดก็ต้องการให้สินเชื่อ และให้ดอกเบี้ยที่ถูกลง เพราะปล่อยสินเชื่อไปแล้วปลอดภัยไม่ต้องกลัวสูญ เนื่องจากสหกรณ์มีความรับผิดชอบและธุรกิจดำเนินไปด้วยดี ผลที่ได้รับกลับมาของสหกรณ์พอสรุปได้ ดังนี้

1. เพิ่มความน่าเชื่อถือของกิจการสหกรณ์

สหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจโดยยึดหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี หรือมีธรรมาภิบาลจะมีนโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่สนองตอบความคาดหวังหรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างสมดุล จะส่งผลให้สหกรณ์ได้รับความเชื่อถือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (สมาชิก, ประชาชนทั่วไป, ลูกค้า, สถาบันการเงิน)

2. สามารถระดมทุนและเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย

สถาบันการเงินและแหล่งทุนต่าง ๆ จะให้ความเชื่อมั่นกับสหกรณ์ที่มีธรรมาภิบาล และพร้อมจะให้การสนับสนุนด้วย เพราะความน่าเชื่อถือที่สหกรณ์สั่งสมไว้ จะทำให้ผู้ให้การสนับสนุนมั่นใจได้ว่าเงินที่ให้กู้ยืมจะไม่สูญหาย

3. มีเจ้าหน้าที่สหกรณ์ที่ดี มีความสามารถ และรักองค์กร

ตามหลักธรรมาภิบาล สหกรณ์ที่มีนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่คำนึงถึงความเป็นอยู่ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์และให้ความสำคัญกับการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จะทำให้เจ้าหน้าที่สหกรณ์รักองค์กร และสามารถดึงดูดบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความสามารถให้ความสนใจเข้าร่วมงานกับองค์กรตลอดไป

4. เพิ่มการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์

สหกรณ์ที่มีแนวทางปฏิบัติที่ดีต่อสมาชิก ตระหนักและให้ความสำคัญต่อความพึงพอใจของสมาชิกเป็นหลัก ด้วยการผลิตสินค้าหรือให้บริการแก่สมาชิกโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความคุ้มค่าที่สมาชิกจะได้รับจากผลิตภัณฑ์หรือบริการ อันจะนำไปสู่การเพิ่มการมีส่วนร่วมของสมาชิกและการขยายธุรกิจในอนาคต

5. เพิ่มโอกาสในการสร้างความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

สหกรณ์ที่มีระบบการบริหารจัดการธุรกิจที่มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และมีประสิทธิภาพส่งผลให้สหกรณ์ได้รับความเชื่อถือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (สมาชิก, ประชาชนทั่วไป, คู่ค้า, สถาบันการเงิน) และผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ อยากให้การสนับสนุนและให้การตอบสนองที่ดี เป็นโอกาสที่จะทำให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ และนำกิจการไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

6. การยอมรับของสังคมในการดำเนินธุรกิจ

ความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมของสหกรณ์ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (สมาชิก, ประชาชนทั่วไป, คู่ค้า, สถาบันการเงิน) คาดหวังหรือรับรู้ มีผลอย่างมากต่อการยอมรับของสังคมและการเติบโตของสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจ ในทางตรงกันข้ามสหกรณ์ที่ละเลย ไม่เอาใจใส่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมนอกจากจะถูกต่อต้านหรือมีความขัดแย้งกับสังคมและส่วนรวมแล้ว หากสหกรณ์ประสบภาวะวิกฤตร้ายแรง โอกาสที่จะได้รับความเห็นใจ การให้อภัย หรือโอกาสในการแก้ตัวจากชุมชนและสังคมคงเป็นเรื่องที่คาดหวังได้ยาก

7. เพิ่มภูมิคุ้มกันให้แก่สหกรณ์

ท่ามกลางกระแสของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในยุคโลกาภิวัตน์ มีโอกาสสูงมากที่จะนำกิจการไปสู่ความเสี่ยงใหม่ ๆ ซึ่งยากจะคาดเดา การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือมีธรรมาภิบาล มาตรการเหล่านี้จะช่วยป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก เป็นการเพิ่มภูมิคุ้มกันให้แก่สหกรณ์และลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจให้น้อยลง

หลักการธรรมาภิบาลในสหกรณ์

หลักการธรรมาภิบาลในสหกรณ์ ตามที่โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme หรือ UNDP) ได้กำหนดคุณลักษณะของการบริหารกิจการที่ดีไว้ 9 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม 2) นิติธรรม 3) ความโปร่งใส 4) การตอบสนอง 5) การมุ่งมั่นทามติ 6) ความเสมอภาค/เที่ยงธรรม 7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8) ภาระรับผิดชอบ 9) วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้มุ่งเน้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินงานตามภาระหน้าที่โดยยึดหลักพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบต่อ 6) หลักความคุ้มค่า โดยสหกรณ์เป็นองค์กรที่ทำธุรกิจกับสมาชิกสหกรณ์และผู้ที่เกี่ยวข้อง กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงนำคุณลักษณะของการบริหารกิจการที่ดีทั้ง 9 ประการ มาจำแนกให้สหกรณ์นำไปปรับใช้ ดังนี้

1. หลักประสิทธิผล

หลักประสิทธิผล (Effectiveness) คือ ผลการปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติงานตามที่สหกรณ์ได้ตั้งงบประมาณไว้มาดำเนินการตามหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ สามารถพิจารณาได้จาก

1. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์และการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 สหกรณ์มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) วัตถุประสงค์ 4) กลยุทธ์ 5) ตัวชี้วัด และแผนปฏิบัติงานประจำปี ประกอบด้วย 1) รายละเอียดของแผนงาน/โครงการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เป้าหมาย 4) ขั้นตอน 5) ระยะเวลา 6) งบประมาณค่าใช้จ่ายหรือเงินลงทุน 7) ผู้รับผิดชอบ ที่ชัดเจนครบถ้วน โดยที่แผนปฏิบัติงานต้องมีความสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์

กระบวนการในการจัดทำแผนกลยุทธ์มี 6 กระบวนการ คือ

- 1) มีการประชุม 3 ฝ่าย (สมาชิก กรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์)
- 2) มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน เช่น สถานภาพองค์กร ผลการดำเนินงานในอดีตปัญหาอุปสรรค การปฏิบัติงานของกรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เทคโนโลยี กระบวนการระบบการบริหารจัดการ เป็นต้น
- 3) มีการจัดทำวิเคราะห์ SWOT
- 4) มีการประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสมของแผนงาน/โครงการ
- 5) คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ จัดให้มีการสื่อสารชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนกลยุทธ์แก่สมาชิก กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

6) มีการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายของสหกรณ์ลงสู่เจ้าหน้าที่สหกรณ์รายบุคคลได้ครบทุกระดับ และมีการจัดทำข้อตกลงในการปฏิบัติงานอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรในทุกระดับที่มีการถ่ายทอดตัวชี้วัด ตลอดจนมีตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ตามแผนปฏิบัติงานประจำปี โดยใช้เครื่องมือในการบริหารจัดการต่างๆ เช่น Balanced Scorecard, Strategy Map เป็นต้น

1.2 ระบบการติดตามประเมินผล คือ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามคำรับรอง/ข้อตกลงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์อย่างสม่ำเสมอเป็นรายไตรมาส โดยรายงานจะต้องมีการระบุสาเหตุปัญหา และแนวทางแก้ไขที่จะทำให้ผลปฏิบัติงานดีขึ้น

1.3 นโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดีจะต้องมีความครอบคลุมนโยบายหลักสำคัญ 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านรัฐ (ภาษี กฎหมาย ค่าบำรุงสันนิบาต ฯลฯ) สังคม ชุมชน (CSR) และสิ่งแวดล้อม (เช่น มลพิษ)
- 2) ด้านสมาชิก และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 3) ด้านองค์กร
- 4) ด้านเจ้าหน้าที่สหกรณ์

2. การบริหารทรัพยากรบุคคล (สมาชิก กรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์)

2.1 แผนบริหารทรัพยากรบุคคลของสหกรณ์ พิจารณาจาก

- มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน/ภายนอก (SWOT) ที่เกี่ยวกับประเด็นทางด้านทรัพยากรบุคคล
 - มีการทบทวนนโยบายและกลยุทธ์ด้านทรัพยากรบุคคล
 - มีกลยุทธ์ทางด้านทรัพยากรบุคคลที่สำคัญ เช่น ด้านโครงสร้างบริหารและโครงสร้างองค์กร
- ด้านผลการปฏิบัติงานของบุคคล ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารเงินเดือนและสิทธิประโยชน์ ด้านบริหารจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management : KM)

2.2 สหกรณ์มีมาตรฐานการบริหารทรัพยากรบุคคล ดังนี้

- ฝ่ายสมาชิก การพัฒนาองค์ความรู้ สิทธิหน้าที่การมีส่วนร่วม อุดมการณ์ หลักการ วิธีการสหกรณ์
- ฝ่ายกรรมการ การพัฒนาองค์ความรู้ บทบาทหน้าที่ การบริหารงานการบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน
- ฝ่ายเจ้าหน้าที่สหกรณ์ โดยจะต้องมีการจัดการอัตราค่าจ้าง การจัดทำคำบรรยายลักษณะงานระบบการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานการวิเคราะห์ความสามารถรายตำแหน่งช่องทางการสื่อสารกับบุคลากร การจัดทำจรรยาบรรณการจัดทำฐานข้อมูลในการบริหารทรัพยากรบุคคล และมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน อาชีวอนามัยสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยในการทำงาน

3. การบริหารจัดการสารสนเทศ

3.1 สหกรณ์มีการจัดทำแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายละเอียด/องค์ประกอบ ได้แก่

1) วัตถุประสงค์ของโครงการ 2) ขั้นตอน 3) ระยะเวลา 4) เป้าหมาย 5) ผู้รับผิดชอบ 6) งบประมาณที่ใช้

3.2 แผนปฏิบัติงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายละเอียด/องค์ประกอบ ได้แก่ ข้อมูลสมาชิกข้อมูล การเจริญเติบโต อัตราส่วนทางการเงิน โครงสร้างทางการเงิน สภาพคล่องทางการเงิน คุณภาพสินทรัพย์ การป้องกันความเสี่ยง ประสิทธิภาพการทำรายได้ ทะเบียนหุ้น ทะเบียนสมาชิก ประวัติของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ข้อมูลด้านการเงิน ข้อมูลธุรกิจทรัพย์สินของสหกรณ์ ระเบียบ ข้อบังคับ โดยมีการเชื่อมโยงกับการดำเนินงานของสหกรณ์เพื่อการบริหารจัดการและบริการสมาชิก

3.3 มาตรฐานในการบริหารจัดการสารสนเทศที่ดี มีดังต่อไปนี้

3.3.1 ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการบริหารจัดการองค์กร

- 1) ระบบ MIS/EIS ที่สอดคล้องกับความต้องการของกรรมการและฝ่ายจัดการสหกรณ์
- 2) ระบบการเก็บข้อมูลเพื่อช่วยในการติดตามหรือวัดผลการดำเนินงานของสหกรณ์
- 3) ระบบการรายงานผลและเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมาย

3.3.2 ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการบริหารความเสี่ยง

- 1) ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการเก็บข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการบริหารและจัดการความเสี่ยง
- 2) ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนรายงานและการวิเคราะห์ระดับความรุนแรงและประเมินโอกาสที่เกิด/ Early Warning System (ระบบเตือนภัย/ แจ้งให้ทราบถึงเหตุการณ์หรือความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นซึ่งมีผลกระทบรุนแรงต่อองค์กร)

3) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ดี (IT Governance) ประกอบด้วย การมีระบบดูแลสภาพแวดล้อมที่ดีมีมาตรฐาน (IT Security) ของศูนย์คอมพิวเตอร์หลัก

3.3.3 ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการควบคุมและการตรวจสอบภายใน

1) การนำระบบสารสนเทศและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยควบคุมภายในและตรวจสอบภายในเพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่าสหกรณ์ได้ดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ตลอดจนความถูกต้องของข้อมูลด้านบัญชีและการเงิน

2) ระบบที่ช่วยการควบคุมและการตรวจสอบเพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่าระบบสารสนเทศมีความปลอดภัยและข้อมูลมีความถูกต้อง (Computer Audit)

4. ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการบริหารทรัพยากรบุคคล

4.1 ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถของบุคลากรทุกตำแหน่งที่สหกรณ์ต้องการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคนมีอยู่

4.2 การยกระดับความรู้และความสามารถของกรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ในการผนวกรวมการจัดการด้านเทคโนโลยีกับการวางแผนนโยบายเพื่อพัฒนาสหกรณ์

4.3 การพัฒนาความรู้ความสามารถของกรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ให้เข้าใจและรองรับระบบสารสนเทศที่สหกรณ์มีอยู่

5. ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล

5.1 การลดขั้นตอนและการอำนวยความสะดวกแก่สมาชิก

- การลดระยะเวลาในการให้บริการแก่สมาชิก เช่น ในเรื่องการอนุมัติเงินกู้

- ความสะดวกในการให้บริการของสมาชิก/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น การติดต่อกับสหกรณ์ได้หลายช่องทาง หรือการให้บริการ Online ผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน

5.2 การดำเนินการหรือแผนงานเพื่อสนับสนุนนโยบายต่าง ๆ ที่จำเป็นจะต้องนำระบบสารสนเทศเข้ามาช่วย

6. ระบบสารสนเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการภายในและภายนอกองค์กร

6.1 การนำระบบสารสนเทศมาใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิตหรือต้นทุนการให้บริการ

6.2 การนำระบบเข้ามาช่วยการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกสหกรณ์

6.3 การนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

6.4 การเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ผ่านทางเว็บไซต์อย่างเหมาะสม

2. หลักประสิทธิภาพ

หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ การบริหารสหกรณ์ตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่ มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่ เหมาะสมให้สหกรณ์สามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงานและระยะเวลาให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานตามภารกิจเพื่อ ตอบสนองความต้องการของสมาชิก

1. การบริหารจัดการสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 สหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบ โดยการออกคำสั่ง ประกาศ หรือการมอบหมายจากมติที่ประชุมใหญ่ มติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ มติที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ และให้มีการกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ตามหลักนั้น ๆ

1.2 สหกรณ์มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน รายละเอียดดังนี้

1) มาตรฐานคุณภาพการปฏิบัติงาน หมายถึง สหกรณ์เผยแพร่มาตรฐานคุณภาพงานและแผนผังกระบวนการปฏิบัติงาน (Work flow) แต่ละเรื่องที่เจ้าหน้าที่สหกรณ์แต่ละคนจะต้องทำให้แล้วเสร็จให้

เจ้าหน้าที่สหกรณ์และสมาชิกทั่วไปรับทราบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดประสิทธิภาพการทำงานและการให้บริการ

2) ต้นทุนต่อหน่วย หมายถึง สหกรณ์ควรแสดงถึงต้นทุนในการดำเนินงานที่ชัดเจน และคณะกรรมการสามารถใช้ข้อมูลในการกำหนดแนวทางการใช้ทรัพยากรโดยรวมของสหกรณ์ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3) แผนลดค่าใช้จ่ายดำเนินงาน หมายถึง สหกรณ์มีแผนกำหนดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับรายรับของสหกรณ์ โดยดูจากร้อยละค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานปีปัจจุบันลดลงจากปีก่อน เพื่อถือปฏิบัติในการลดค่าใช้จ่ายต่อไป

2. การดำเนินการภารกิจด้วยความคุ้มค่า

นอกจากสหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบแล้ว สหกรณ์ควรมีการประเมินความคุ้มค่า โดยพิจารณาจากผลผลิตที่กำหนดไว้ตามที่ปรากฏในรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์ โดยที่ผลผลิตที่จะประเมินความคุ้มค่าจะต้องเป็นภารกิจหลักของสหกรณ์ ซึ่งเป็นเป้าหมายการให้บริการของสหกรณ์ที่แสดงประสิทธิภาพในการให้บริการและประสิทธิผลจากการให้บริการอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะได้ ดังนี้

- 1) งานให้บริการที่ให้ผลประโยชน์โดยตรงแก่สมาชิก
- 2) งานให้คำปรึกษาแนะนำที่ให้ผลประโยชน์โดยตรงแก่สมาชิก
- 3) งานสนับสนุนเครือข่ายการให้บริการแก่ขบวนการสหกรณ์
- 4) งานเผยแพร่การวิจัยและเผยแพร่สารสนเทศที่ให้ผลประโยชน์ด้านองค์ความรู้แก่ขบวนการสหกรณ์
- 5) งานฝึกอบรม การถ่ายทอดความรู้ให้บริการความรู้ให้แก่ สมาชิก กรรมการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และประชาชนทั่วไป

- 6) การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- 7) งานด้านวิจัยหรือวิชาการสนับสนุนการปฏิบัติการภายในสหกรณ์
- 8) งานระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ให้บริการ
- 9) งานระบบคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ

3. หลักการตอบสนอง

หลักการตอบสนอง (Responsiveness) คือ การให้บริการสมาชิกที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนอง ความคาดหวังหรือความต้องการของสมาชิกได้

1. การดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานประจำปี เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ

1.1 ความครบถ้วนของแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานประจำปี เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ

- แผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย มีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคต นโยบาย ยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายระยะสั้น – ระยะยาวเป้าหมายที่กำหนดต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของสมาชิกแผนงาน และโครงการตัวชี้วัดผลการดำเนินงานสหกรณ์และผู้รับผิดชอบ

- แผนปฏิบัติงานประจำปี ประกอบด้วย แผนงาน/โครงการ เป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินงาน ระยะเวลา งบประมาณ ผู้รับผิดชอบและอื่นๆ

1.2 การติดตามการรายงานและการประเมินผลอย่างเป็นระบบ หมายถึง สหกรณ์ต้องมีการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ในการติดตามการรายงานและประเมินผล ตัวอย่างเช่น รูปแบบการรายงานที่เป็นมาตรฐาน ขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน ระยะเวลา ความถี่ ระบบการสอบทานข้อมูล และผู้รับผิดชอบ โดยสหกรณ์เป็นผู้กำหนด

2. การปฏิบัติตามมาตรฐานระยะเวลาการให้บริการที่ครบถ้วน

2.1 ฐานข้อมูลสถิติการให้บริการตามมาตรฐานระยะเวลาการให้บริการที่ครบถ้วน โดยคำนึงถึงความครบถ้วนของข้อมูลการให้บริการ ความถูกต้องน่าเชื่อถือได้ รายละเอียด หรือความแม่นยำของข้อมูล ความทันเวลา การรักษาความปลอดภัย ความเชื่อมโยง และความเหมาะสมกับการใช้งาน

2.2 ความหลากหลายของช่องทางการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ จดหมายข่าว แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตีพิมพ์ต่าง ๆ เว็บไซต์ การจัดทำ Spot โฆษณา การจัดทำโลโก้ การจัดนิทรรศการ การเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (Press release) การเผยแพร่ผ่านสื่อโทรทัศน์ การเผยแพร่ผ่านสื่อวิทยุ การจัดแถลงข่าว (Press conference) การจัดทำสื่อเผยแพร่ (Billboard) การจัดตั้งศูนย์ข้อมูล ข่าวสาร Facebook Line Youtube รายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์

3. การจัดให้มีช่องทางการให้บริการที่มีความครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

สหกรณ์มีการติดตาม การรายงาน และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยสหกรณ์มีการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ในการติดตามการรายงานและการประเมินผลอย่างชัดเจน ได้แก่ ผู้รับผิดชอบรูปแบบการรายงานที่เป็นมาตรฐาน ขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน ระยะเวลา และความถี่ระบบการสอบทานข้อมูล

4. การนำนวัตกรรมมาพัฒนาคุณภาพการให้บริการ

4.1 นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง การคิดค้น ปรับปรุง พัฒนา ระบบงานให้ดีขึ้น ลดขั้นตอนเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ ซึ่งอาจเป็นแนวทางใหม่หรือนำมาปรับใช้ให้ดีขึ้น

4.2 การติดตาม การรายงาน และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ หมายถึง สหกรณ์ต้องมีการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ในการติดตาม การรายงานและการประเมินผลอย่างชัดเจน ได้แก่ ผู้รับผิดชอบ รูปแบบการรายงานที่เป็นมาตรฐาน ขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน ระยะเวลา และความถี่ระบบการสอบทานข้อมูล

5. การพัฒนาผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการที่มีความรู้ความสามารถและมีใจให้บริการ สหกรณ์มีแผนการพัฒนาความรู้ ความสามารถ โดยควรมีการวิเคราะห์ทักษะ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ ควรมีกระบวนการวิเคราะห์อย่างเหมาะสม โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดความต้องการฝึกอบรมและนำไปสู่การกำหนดแผนการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ในระยะสั้น และระยะยาว

4. หลักการรับผิดชอบ

หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสมาชิก รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหา สาธารณะของสหกรณ์

1. การจัดทำตำแหน่งงานและคำบรรยายลักษณะงานของสหกรณ์ได้ครบถ้วน

1.1 การแต่งตั้งคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบ โดยการออกคำสั่ง ประกาศ หรือการมอบหมายจากมติที่ประชุมใหญ่ มติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ มติที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ ให้มีการกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ตามหลักนั้น ๆ

1.2 มีความครบถ้วนขององค์ประกอบคำบรรยายลักษณะงาน ได้แก่

- 1) ระบุชื่อตำแหน่งและข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งในโครงสร้างการบริหาร
- 2) ระบุวัตถุประสงค์ขอบเขตงานที่ชัดเจนสำหรับแต่ละตำแหน่ง
- 3) ระบุคุณสมบัติพื้นฐานในการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละตำแหน่ง
- 4) ระบุถึงอำนาจในการตัดสินใจหรืออำนาจในการดำเนินการแต่ละตำแหน่ง
- 5) ระบุถึงสังกัด สายการบังคับบัญชา และการรายงาน

1.3 การจัดทำฐานข้อมูลเรื่องตำแหน่งงาน (ข้อมูลรายบุคคล) ประกอบด้วย

- 1) ประวัติพื้นฐาน เช่น ที่อยู่ อายุ การศึกษา รายได้ ฯลฯ
- 2) ประวัติการฝึกอบรมดูงาน
- 3) ประวัติการเลื่อนขั้นความดีความชอบ

2. การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายขององค์กรสู่ระดับบุคคล

2.1 แผนการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับองค์กร หมายถึง การจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี หรือแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy map) ระดับองค์กร หรือแผนธุรกิจ และแสดงให้เห็นถึงการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายลงสู่ระดับส่วนงานและระดับบุคคล

2.2 การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายในแนวตั้ง (Vertical Alignment) หมายถึง การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายจากบนลงล่าง (Goal - cascading Method) โดยเป็นการถ่ายทอดจากระดับสูงของสภรณ์ไปสู่ระดับต่างๆ ในสภรณ์

2.3 การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายในแนวนอน (Horizontal Alignment) หมายถึง การถ่ายทอดตัวชี้วัดระหว่างหน่วยต่างๆ ภายในสภรณ์ และระหว่างตำแหน่งงานภายในสภรณ์ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมชาติระหว่างแผนกและช่วยให้เป้าหมายหลักขององค์กรมีโอกาสบรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น เช่น ตัวชี้วัดร้อยละของระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ

2.4 มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ โดยจัดให้มีระบบการรายงานผลการดำเนินงานของสภรณ์อย่างสม่ำเสมอ ครบถ้วน มีคุณภาพ มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. การจัดให้มีการบริหารจัดการด้านการควบคุมภายในที่ดี

3.1 การควบคุมภายในของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่

- 1) สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment)
- 2) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
- 3) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)
- 4) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications)
- 5) การติดตามประเมินผล (Monitoring)

3.2 สภรณ์มีการดำเนินการตามกิจกรรมการควบคุม โดยพิจารณาจาก

- 1) คณะกรรมการดำเนินการสภรณ์และคณะทำงาน มีการสอบทานรายงานทางการเงินและไม่ใช่การเงินอย่างน้อยเป็นรายไตรมาส
- 2) มีการจำกัดการเข้าถึงทรัพย์สินที่มีความเสี่ยงและการดูแลรักษาทรัพย์สินอย่างรัดกุมและเพียงพอ เช่น กำหนดระดับเจ้าหน้าที่ที่เข้าถึง เป็นต้น
- 3) มีการจัดทำทะเบียน/ตรวจนับทรัพย์สิน 1 ครั้งต่อปี โดยตรวจนับแล้วเสร็จและการกระทบยอดไม่มีส่วนต่าง
- 4) มีการจัดทำบัญชีแยกยอดเงินสด เช่น เงินสดรับจากการชำระหนี้เท่ากับเงินสดรับในทะเบียน
- 5) มีการจัดทำ/สอบทานคู่มือการปฏิบัติงานในระบบงานที่สำคัญครบถ้วนทุกระบบ

3.3 การควบคุมสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications) ประกอบด้วย

- การควบคุมทั่วไป ประกอบด้วย

- 1) โครงสร้างและการแบ่งแยกหน้าที่
- 2) การควบคุมประมวลผล
- 3) การจัดหาระบบสารสนเทศ
- 4) การรักษาความปลอดภัย

- การควบคุมเฉพาะระบบงาน ประกอบด้วย

- 1) การควบคุมข้อมูลนำเข้า
- 2) การควบคุมประมวลผลและบันทึกรายการ
- 3) การควบคุมผลลัพธ์

4. การจัดให้มีการบริหารจัดการด้านการบริหารความเสี่ยงในสหกรณ์

4.1 สหกรณ์มีการระบุ/บ่งชี้ความเสี่ยงของสหกรณ์ แยกความเสี่ยงเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance Risk) (S-O-F-C) หรือความเสี่ยงด้านอื่นๆ เช่น ความเสี่ยงจากเหตุการณ์ภายนอก (Event Risk) ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

ระดับความเสียหาย = ระดับของความรุนแรง x โอกาสของการเกิดความเสี่ยง

4.2 แผนบริหารความเสี่ยงประจำปีของสหกรณ์ต้อง ประกอบด้วย

1) การกำหนดความเสี่ยงที่สหกรณ์ยอมรับได้ ในลักษณะของระดับที่เป็นเป้าหมาย (ค่าเดียว) หรือช่วง (Risk Appetite) และการกำหนดช่วงเปี่ยงเบนของระดับความเสี่ยงที่สหกรณ์ยอมรับได้นั้น (Risk Tolerance) โดยการระบุ Risk Appetite/Risk Tolerance ดังกล่าว ต้องครอบคลุมความเสี่ยงทุกด้าน โดยสามารถระบุได้ว่าเป็น Strategic Risk/ Operational Risk/ Financial Risk และ Compliance Risk (S-O-F-C) โดย Risk Appetite และ Risk Tolerance ที่กำหนดจะต้องแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยง/ความสอดคล้องกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ได้อย่างชัดเจนโดยที่

1.1) ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) หมายถึง ประเภทและเกณฑ์ของความเสี่ยงที่องค์กรจะยอมรับได้เพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ซึ่งความเสี่ยงที่ยอมรับได้ที่องค์กรจะกำหนดนั้นจะระบุเป็นเป้าหมายค่าเดียวหรือระบุเป็นช่วงก็ได้ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละปัจจัยเสี่ยง

1.2) ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Tolerance) หมายถึง ระดับความเปี่ยงเบนจากเกณฑ์หรือประเภทของความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ซึ่งทำให้สหกรณ์มั่นใจได้ว่าสหกรณ์ได้ดำเนินการบริหารความเสี่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

- 2) เป้าหมายการบริหารความเสี่ยง
- 3) ขั้นตอนการดำเนินงาน
- 4) ระยะเวลา
- 5) ผู้รับผิดชอบ

5. คู่มือหรือแนวทางบริหารความเสี่ยง จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรในสหกรณ์ได้รับรู้และถือปฏิบัติเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงที่จะเกิดจากการดำเนินงานในปีบัญชีนั้นๆ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) โครงสร้างของการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์
- 2) นโยบายวัตถุประสงค์ขอบเขตการดำเนินงานระยะเวลาและกิจกรรมในการดำเนินการรวมทั้งการกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน
- 3) การระบุความเสี่ยงของสหกรณ์
- 4) การระบุถึงระดับความเสียหายที่อาจเกิดจากความเสี่ยงแต่ละประเภท
- 5) การกำหนด/คัดเลือกวิธีการจัดการต่อความเสี่ยงที่ระบุไว้โดยพิจารณาถึงผลกระทบและโอกาสที่เกิดและระดับความเสียหายที่ยอมรับได้ของความเสี่ยงที่เหลือของสหกรณ์
- 6) การทำรายงานการบริหารความเสี่ยงและการประเมินผลของการบริหารความเสี่ยง

6. การจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานโดยมีการเชื่อมโยงกับระบบแรงจูงใจและระบบการให้โทษอย่างเป็นรูปธรรม

6.1 หลักเกณฑ์การประเมินผลระดับบุคคล พิจารณาจากความสอดคล้องของตัวชี้วัดระดับบุคคลกับภารกิจและผลผลิตหลักของตำแหน่งงานนั้นในกรณีที่ตำแหน่งนั้นมีมาตรฐานงานหรือตัวชี้วัดระดับบุคคลสอดคล้องมาตรฐานงาน (Job Standard) ที่กำหนด นอกจากนี้ ตัวชี้วัดระดับบุคคลต้องเชื่อมโยงกับกลยุทธ์องค์กร โดยถ่ายทอดกลยุทธ์องค์กรสู่ระดับบุคคล

6.2 ระบบข้อมูลเพื่อการปฏิบัติการเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงาน ตัวอย่างเช่น

- ข้อมูลรายบุคคลในด้านของการป่วย ลา สาย ขาด ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์
- ข้อมูลประวัติการทำงาน
- ข้อมูลการประเมินผลการปฏิบัติงานในอดีตของเจ้าหน้าที่สหกรณ์
- ข้อมูลผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดรายบุคคล เป็นต้น

6.3 ระบบข้อมูลเพื่อการปฏิบัติการเกี่ยวกับผลตอบแทน สิทธิประโยชน์ ตัวอย่างเช่น

- ข้อมูลผลตอบแทน สิทธิประโยชน์ ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์แต่ละคน
- ข้อมูลการให้ผลตอบแทนของเจ้าหน้าที่สหกรณ์เปรียบเทียบกับผลการประเมินการปฏิบัติงาน
- ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบทางด้านผลตอบแทน สิทธิประโยชน์ เป็นต้น

7. การจัดให้มีกระบวนการสร้างความตระหนักในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

7.1 การกำหนดนโยบายและแผนความรับผิดชอบต่อสังคม ควรประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน คือ
1) ด้านรัฐ สังคม และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านสมาชิกและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) ด้านองค์กร 4) ด้านผู้ปฏิบัติงาน

7.2 การกำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระยะยาว ประกอบด้วย
1) สรุปผลการวิเคราะห์ การดำเนินงานในอดีตถึงปัจจุบันเกี่ยวกับภาวะความรับผิดชอบต่อสังคม

2) นโยบาย

3) ยุทธศาสตร์/วัตถุประสงค์

4) ตัวชี้วัด/เป้าหมายในแต่ละปี

5) แผนงาน/โครงการ (initiatives)

6) ผู้รับผิดชอบ

7.3 การกำหนดแผนความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระยะสั้น (แผนปฏิบัติงานประจำปี) ประกอบด้วย

1) ยุทธศาสตร์/วัตถุประสงค์

2) แผนงาน/โครงการ

3) เป้าหมาย

4) ขั้นตอนการดำเนินงาน

5) ระยะเวลา

6) งบประมาณ

7) ผู้รับผิดชอบ

5. หลักความโปร่งใส

หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การกระทำการใด ๆ ของสหกรณ์ทั้งในระดับบุคคล และองค์กรที่ผู้อื่นสามารถมองเห็นได้ คาดเดาได้ และเข้าใจได้ ครอบคลุมถึงทุกการกระทำที่เป็นผลจากการตัดสินใจของผู้บริหาร การดำเนินงานทางธุรกิจ และงานสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ

1. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก กรรมการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง ผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการดำเนินการของสหกรณ์ เช่น ชุมชนในท้องถิ่น ผู้ส่งมอบงาน รวมทั้ง ผู้รับบริการอื่น ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มารับบริการจากสหกรณ์โดยตรงหรือผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ

1.2 ช่องทางการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ จดหมายข่าว แผ่นผังขั้นตอน การปฏิบัติงาน ตีพิมพ์ต่าง ๆ เว็บไซต์ การจัดทำ Spotโฆษณา การจัดทำโลโก้ การจัดนิทรรศการ การเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (Press Release) การเผยแพร่ผ่านสื่อโทรทัศน์ การเผยแพร่ผ่านสื่อวิทยุ การจัดแถลงข่าว (Press Conference) การจัดทำสื่อเผยแพร่ (Billboard) การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร Facebook Line Youtube รายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์

1.3 ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผย ได้แก่ 1) ข้อมูลสารสนเทศด้านการเงิน การบริหารงบประมาณ และการดำเนินงานของสหกรณ์ 2) แผนปฏิบัติงานประจำปี 3) ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ 4) โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์ 5) ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ 6) แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานประจำปี 7) แผนงาน/โครงการลงทุนที่สำคัญ (ถ้ามี) 8) การจัดซื้อจัดจ้างและการประกาศประกวดราคาที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ลงนาม 9) นโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี 10) นโยบายการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม 11) การดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมใหญ่หรือข้อสั่งการของผู้สอบบัญชีหรือผู้ตรวจการสหกรณ์หรือนายทะเบียนสหกรณ์ 12) กฎ ข้อบังคับ คำสั่งหนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบาย เพื่อให้สมาชิกได้ทราบ 13) สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารและคำแนะนำในการติดต่อ 14) รายงานกิจการประจำปี

2. ระบบการควบคุมภายใน เป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่บุคลากรในสหกรณ์ทุกคนมีบทบาทร่วมกันในการจัดให้มีขึ้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่าการปฏิบัติงานจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

2.1 สหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะทำงานควบคุมภายใน

- คณะทำงานควบคุมภายใน หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับจากการแต่งตั้งจากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ซึ่งมาจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอก มีหน้าที่วิเคราะห์ ประเมิน บริหาร และควบคุมความเสี่ยงให้เป็นไปตามแผนบริหารความเสี่ยง

- คณะทำงานควบคุมภายในต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับการควบคุมภายในเพียงอย่างเดียวและมีการสับเปลี่ยนทุก 3 ปี

2.2 องค์ประกอบของแผนการควบคุมภายในประจำปี ประกอบด้วย

- แผนการตรวจสอบเชิงกลยุทธ์ (ต้องครอบคลุมทุกระบบงานต่างๆ ในสหกรณ์)

- 1) แผนก/ฝ่ายต่างๆ ที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานนั้นๆ (ผู้รับผิดชอบ)
- 2) เรื่องที่จะตรวจสอบหมายถึงระบบและแผนตรวจสอบระยะยาว
- 3) ระยะเวลาที่จะทำการตรวจสอบ
- 4) จำนวนคน/วันที่จะทำการตรวจสอบ
- 5) ระดับความเสี่ยง

- แผนการตรวจสอบภายในประจำปี

1) วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ

2) ขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบเรื่องที่ตรวจสอบความถี่ในการตรวจสอบระยะเวลาการตรวจสอบจำนวนคน/วัน

3) ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ

4) งบประมาณที่ใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

5) ระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบ

2.3 การประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย

2.3.1 การระบุปัจจัยเสี่ยง

- มีการนำผลการประเมินความเสี่ยงของสหกรณ์มาประกอบการประเมินความเสี่ยง
- ปัจจัยเสี่ยงที่นำมาประเมินต้องมีความครอบคลุมกระบวนการต่างๆ ในองค์กร

โดย Input ของข้อมูลปัจจัยเสี่ยงต้องมาจาก

- 1) ความเสี่ยงของสหกรณ์
- 2) ข้อมูลของสหกรณ์
- 3) ความคาดหวังของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
- 4) ผลการตรวจสอบในอดีต
- 5) ผลการประเมินตนเอง และหน่วยรับตรวจในสหกรณ์

2.3.2 การวิเคราะห์ความเสี่ยง

- มีรูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดขอบเขตที่ชัดเจน
- มีการจัดลำดับความสำคัญเรื่องที่จะตรวจสอบและความถี่ในการเข้าตรวจสอบ

ต้องสอดคล้องกับผลการประเมินความเสี่ยง

2.4 กฎบัตรของคณะทำงานควบคุมภายใน ควรมีลักษณะดังนี้

1) คุณสมบัติของคณะทำงานควบคุมภายใน ควรมีทักษะวิชาชีพประสบการณ์ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานควบคุมภายในความรู้ความสามารถของผู้ควบคุมภายใน เช่น ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่สหกรณ์ดำเนินงาน ความรู้ด้านการควบคุมภายใน ทักษะการควบคุมทางบัญชีและการบริหาร ความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์

2) กำหนดความรับผิดชอบและวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในอย่างชัดเจน

3) กำหนดลักษณะของงานการควบคุมภายในที่ต้องปฏิบัติ

4) องค์ประกอบคณะทำงาน

5) วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง

6) การประชุมและรายงาน

2.5 แผนการปฏิบัติงานสำหรับการตรวจสอบในแต่ละเรื่องหรือกิจกรรม ประกอบด้วย

- 1) เรื่องและหน่วยรับผิดชอบ
- 2) วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน
- 3) ขอบเขตการปฏิบัติงาน
- 4) แนวทางการปฏิบัติงาน
- 5) ชื่อผู้ควบคุมภายในและระยะเวลาที่ตรวจสอบ
- 6) กระดาษทำการ

2.6 รายงานผลการควบคุมภายในที่เสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประกอบด้วย

- 1) รายงานผลการตรวจสอบทางการเงิน
- 2) รายงานผลการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับ
- 3) รายงานผลการตรวจสอบการดำเนินงาน

โดยที่องค์ประกอบของรายงาน ประกอบด้วย

- 1) บทคัดย่อ
- 2) บทนำ
- 3) วัตถุประสงค์การตรวจสอบ
- 4) ขอบเขตการตรวจสอบ

5) สิ่งที่ตรวจพบ (ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) สภาพที่เกิดขึ้นจริง (2) เกณฑ์การตรวจสอบ (3) ผลกระทบ (4) สาเหตุ (5) ข้อเสนอแนะ และ (6) ความเห็นของฝ่ายรับผิดชอบ)

6. หลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมที่เป็นอิสระโดยความสมัครใจ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผลในระยะเวลาและสถานที่ในการมีส่วนร่วมกับโครงการ การมีส่วนร่วมนั้นมีมิติทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ จะให้การมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมายปลายทาง

1. การเปิดเผยและให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก

1.1 ข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) ครบถ้วน 2) ถูกต้อง 3) ทันสมัย 4) เข้าถึงง่าย

1.2 ช่องทางการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ จดหมายข่าว แผ่นผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดิถีประกาศต่างๆ เว็บไซต์ การจัดทำ Spotโฆษณา การจัดทำโลโก้ การจัดนิทรรศการ การเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (Press Release) การเผยแพร่ผ่านสื่อโทรทัศน์ การเผยแพร่ผ่าน

สื่อวิทยุ การจัดแถลงข่าว (Press Conference) การจัดทำสื่อเผยแพร่ (Billboard) การจัดตั้งศูนย์ข้อมูล ข่าวสาร Facebook Line Youtube รายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์

1.3 ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผย ได้แก่ 1) ข้อมูลสารสนเทศด้านการเงิน การบริหารงบประมาณ และการดำเนินงานตามภารกิจของสหกรณ์ 2) แผนปฏิบัติงานประจำปี 3) ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปี 4) ฐานข้อมูลที่สนับสนุนยุทธศาสตร์การดำเนินงาน 5) โครงสร้างการบริหารของสหกรณ์ 6) ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ 7) ภารกิจและวิสัยทัศน์ 8) แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานประจำปี 9) โครงการลงทุนที่สำคัญ (ถ้ามี) 10) การจัดซื้อจัดจ้างและการประกาศประกวดราคา ที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ลงนาม 11) นโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี 12) นโยบายการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม 13) การดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมใหญ่หรือข้อสั่งเกตของผู้สอบบัญชีหรือผู้ตรวจการสหกรณ์หรือนายทะเบียนสหกรณ์ 14) กฎข้อบังคับคำสั่งหนังสือเวียนระเบียบแบบแผน นโยบายเพื่อให้สมาชิกได้ทราบ 15) สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารและคำแนะนำในการติดต่อ 16) รายงานกิจการประจำปี

2. การรับฟังและบริหารจัดการข้อคิดเห็นของสมาชิก

2.1 ช่องทางรับฟังข้อคิดเห็น ประกอบด้วย

- 1) การจัดให้มีผู้รับข้อคิดเห็น
- 2) การจัดให้มีสายด่วน
- 3) การจัดให้มีตู้ไปรษณีย์รับข้อคิดเห็น
- 4) การสัมภาษณ์ความคิดเห็น/การสำรวจความคิดเห็น
- 5) การจัดสัมมนาวิชาการต่างๆ
- 6) การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น (Focus Group)
- 7) การจัดให้มีศูนย์ข้อมูล/ห้องสมุด
- 8) การจัดทำเว็บไซต์ซึ่งมีช่องทางสื่อสารครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Chat Room หรือ

Webboard)

2.2 การบริหารจัดการและใช้ประโยชน์ข้อคิดเห็น ได้แก่

- 1) การกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์ และวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
- 2) การกำหนดแผนงาน/โครงการ และการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรของสหกรณ์
- 3) การปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามภารกิจ
- 4) การทบทวนหรือปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับ
- 5) อื่นๆ

7. หลักการกระจายอำนาจ

หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) สหกรณ์ควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆได้อย่างเหมาะสม

1. สหกรณ์มีกลไกสนับสนุนการบริหารงานตามหลักการกระจายอำนาจ

1.1 ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารของสหกรณ์ตามหลักการมอบอำนาจ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

- 1) ระบบข้อมูลบัญชี การเงิน การคลัง
- 2) ระบบข้อมูลการปฏิบัติงานตามภารกิจ เช่น การรับฝากเงิน (ออมทรัพย์, ประจำ ฯลฯ)

การให้เงินกู้ (กู้สามัญ, กู้ฉุกเฉิน ฯลฯ) คลังสินค้า เป็นต้น

- 3) ระบบข้อมูลด้านทรัพยากรบุคคล (กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์)
- 4) อื่น ๆ (ข้อมูลสมาชิก)

2. มีการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานจากการกระจายอำนาจ

2.1 ระบบการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานจากการกระจายอำนาจที่สำคัญ เช่น ระบบควบคุมภายในระบบตรวจสอบภายใน ระบบรับข้อร้องเรียน และระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ดังนี้

1) ระบบการควบคุมภายในและระบบการตรวจสอบภายใน กำหนดให้มีองค์ประกอบและมาตรฐานครบถ้วนสอดคล้องกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และหลักการสากลที่เป็นที่ยอมรับทั่วไป

2) ระบบควบคุมภายในและระบบการตรวจสอบภายในกำหนดประเมิน โดยพิจารณาประเด็นหลักเกี่ยวกับการติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับการกระจายอำนาจของสหกรณ์อย่างครบถ้วน

3) รายงานผลการปฏิบัติงานต้องระบุผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน เทียบกับเป้าหมายหรือผลงานในอดีต ปัญหา/อุปสรรค พร้อมแนวทางแก้ไข เพื่อส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุได้ตามเป้าหมายที่กำหนด และอื่นๆ

4) ระบบประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีที่ผู้กระจายอำนาจของสหกรณ์กำหนด ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดนิยามและเป้าหมายที่ชัดเจน

5) ระบบรับข้อร้องเรียน ประกอบด้วย ประชานกรรมการโดยตรง เว็บไซต์ จดหมาย E-mail Webboard ที่แสดงความคิดเห็น ผู้จัดการ

8. หลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม (The Rule Of Law) หมายถึง หลักการปกครองที่บุคคลทั้งหลาย สถาบันและหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นสาธารณะหรือเอกชนรวมไปถึงรัฐ ความรับผิดชอบทาง กฎหมายที่ได้มีการประกาศอย่างเป็นทางการทั่วไป มีการบังคับใช้อย่างเสมอภาคและ สอดคล้องกับธรรมเนียมและมาตรฐานของสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

1. การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและการใช้สิทธิ

1.1 สหกรณ์มีเนื้อหาในการเผยแพร่ ได้แก่ สารสำคัญของสิทธิ

สิทธิ คือ อำนาจของบุคคลที่กฎหมายคุ้มครองสำหรับในสหกรณ์นั้น สิทธิ คือ อำนาจของสมาชิกที่จะกระทำการใดๆได้ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ข้อบังคับ หรือระเบียบของสหกรณ์

การใช้สิทธิ คือ อำนาจของสมาชิกที่จะกระทำการใดๆ ได้ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ข้อบังคับหรือระเบียบของสหกรณ์ เช่น

1) เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนต่อที่ประชุมใหญ่ ตลอดจนสามารถซักถามข้อข้องใจสงสัย ข้อเสนอแนะ และออกเสียงในที่ประชุมใหญ่ได้เท่าเทียมกัน คือ หนึ่งคนต่อหนึ่งเสียงจะมอบให้คนอื่นออกเสียงแทนไม่ได้

2) ออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ และมีสิทธิได้รับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการในที่ประชุมใหญ่ได้และสิทธิในการยื่นขอถอดถอนกรรมการ

3) สอบถามการดำเนินงานของสหกรณ์จากคณะกรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ได้เสมอ รวมทั้งมีสิทธิที่จะขอตรวจดูเอกสารและรายงานการประชุมต่างๆ ที่เกี่ยวกับสหกรณ์ได้ตามที่ข้อบังคับกำหนด

4) สมาชิกมีสิทธิในการใช้บริการต่างๆ ของสหกรณ์

1.2 ระบบรับข้อร้องเรียนต้องมีความหลากหลาย ประกอบด้วย ประชานกรรมการโดยตรง เว็บไซต์ จดหมาย E-mail Webboard ตู้แสดงความคิดเห็น ผู้จัดการ

2. กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาความรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย (ภายนอกและภายใน)

- องค์ประกอบของแผนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

- 1) กิจกรรมและโครงการ
- 2) เป้าหมายและผลที่คาดว่าจะได้รับ
- 3) ขั้นตอนการดำเนินงาน
- 4) ผู้รับผิดชอบ
- 5) รายละเอียดงบประมาณที่ต้องใช้

6) ระยะเวลาที่ใช้

7) รายละเอียดในแต่ละโครงการ

- กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาความรู้ กฎระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย เป็นกิจกรรมที่ร่วมกับสมาชิก เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ กฎ ระเบียบข้อบังคับ กฎหมายต่างๆ

3. การศึกษา ทบทวน กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงาน

- กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ หมายถึง กฎ ระเบียบข้อบังคับที่มีผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ สหกรณ์ สมาชิกและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- ผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เช่น ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ ด้านสวัสดิการ หรือขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานภายในสหกรณ์

4. ความเท่าเทียมกันของการบังคับใช้ กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ ดุลพินิจในการปฏิบัติงาน

5. การพัฒนาคุณภาพกรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ในการใช้อำนาจ กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับกฎหมาย (ภายนอกและภายใน)

- ความชอบด้วย กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ กฎหมาย

1) หลักว่าด้วย “การกระทำได้ชอบด้วย กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ กฎหมาย” มีความหมาย 2 นัย

นัยที่ 1 หมายความว่า จะกระทำการใดๆที่อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพ หรือประโยชน์อันชอบธรรมของคนใดคนหนึ่งได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น

นัยที่ 2 หมายความว่า จะกระทำการใดๆ ก็ได้ทั้งสิ้นเว้นแต่จะมีกฎหมายห้ามมิให้กระทำ

2) ข้อยกเว้นของหลักความชอบด้วยกฎหมายต้องชอบด้วยกฎหมาย

6. กระบวนการพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษ

- กระบวนการพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษ ต้องทำโดยผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาตามที่กฎ ระเบียบได้กำหนดไว้

- การดำเนินงานอย่างเปิดเผย หมายถึง กระบวนการทำงานที่สามารถให้เข้าตรวจสอบหรือขอข้อมูลรายละเอียดได้เมื่อผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร้องขอ ซึ่งไม่รวมถึงการเปิดเผยต่อสาธารณะชน เพราะอาจจะมีผลกระทบต่อการดำเนินงานหรือสิทธิส่วนบุคคล

1) ขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาความผิด

- การสืบสวน
- การตั้งคณะกรรมการสอบสวน (การตั้งเรื่องกล่าวหา)
- การสอบสวน
- การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ

- การลงโทษ
- การรายงานการดำเนินการทางวินัย

2) หลักนิติธรรมในการพิจารณาโทษ

- มีบทบัญญัติไว้เป็นความผิด
- มีการกำหนดไว้โดยชัดเจน
- ไม่มีผลย้อนหลัง

3) หลักนิติธรรมในการกำหนดโทษ

- ความผิดอย่างร้ายแรงกำหนดโทษสถานหนัก เช่น ฟ้องร้อง ไล่ออก ปลดออก
- ความผิดไม่ร้ายแรงกำหนดโทษสถานเบา เช่น ลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน
- ความผิดเล็กน้อย ว่ากล่าวตักเตือนทัณฑ์บน หรือจะงดโทษก็ได้

9. หลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาค (Equity) เป็นหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้มีความเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยถือหลักที่ว่ารัฐจักต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญอย่างเดียวกันให้เหมือนกัน และปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญต่างกัน

1. สหกรณ์มีการสร้างกลไกด้านความเสมอภาคและจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานกำกับดูแลการทำงานด้านความเสมอภาค

1.1 หลักการเหตุและเหตุผลด้านความเสมอภาค ครอบคลุมถึงความเท่าเทียมกัน จากเหตุแห่งความแตกต่างทั้งในเรื่องของถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

1.2 การจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานกำกับดูแลการทำงานด้านความเสมอภาค มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีกลุ่มบุคคลหรือคณะทำงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคในองค์กร โดยเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลและให้บริการเกี่ยวกับความเสมอภาค การรับข้อร้องเรียน/เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร/ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมทั้ง ติดตามประเมินผล และจัดทำรายงานผลการดำเนินการสร้างบทความเสมอภาค เป็นต้น ทั้งนี้ จะต้องระบุอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบด้านความเสมอภาคให้ชัดเจน เช่น ระบุบทบาท/หน้าที่ของคณะกรรมการ/คณะทำงานฯ ระบุองค์ประกอบของคณะกรรมการ/คณะทำงานฯ การให้บริการหรือการให้ข้อมูลแก่สมาชิกให้ด้านไหนบ้าง

1.3 การจัดให้มีการถ่ายทอดและสื่อสารสร้างความเข้าใจ ต้องสามารถแสดงให้เห็นถึงวิธีการหรือช่องทางที่ใช้ในการสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรภายในและภายนอกสหกรณ์ เช่น การจัดประชุม การทำหนังสือเวียน การติดประกาศ การเปิดเผยผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

1.4 กระบวนการหรือกลไกที่จัดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดประชุม การทำหนังสือเวียน การติดประกาศ การเปิดเผยผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

1.5 นโยบายด้านความเสมอภาคที่ชัดเจน เช่น มีแผนแม่บทด้านความเสมอภาค มีการกำหนดทิศทาง/กลยุทธ์การดำเนินงาน เป็นต้น

2. การจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนด้านความเสมอภาค

2.1 ฐานข้อมูลพื้นฐานของกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เพื่อสนับสนุนด้านความเสมอภาค ควรมีการจำแนก เพศอายุเชื้อชาติ ศาสนา การศึกษาความพิการ และรายได้ รวมถึงครอบคลุมข้อมูลด้านการบริหารงานบุคคล ดังนี้ 1) การเลื่อนตำแหน่ง/การเลื่อนขั้นเงินเดือน 2) การได้รับรางวัล 3) การมอบหมายงานให้ปฏิบัติ 4) การพัฒนาบุคลากร (ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการกิจของแต่ละสหกรณ์ที่แตกต่างกันออกไป)

2.2 ฐานข้อมูลสมาชิก ควรมีการจำแนกเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา และครอบคลุมข้อมูลด้านการบริการอย่างน้อย ดังนี้ 1) ความถี่ของการติดต่อ/รับบริการ 2) ประเภทของเรื่องที่เข้ามารับการติดต่อ/ใช้บริการ 3) ข้อร้องเรียนจากการให้บริการด้านความเสมอภาค 4) พัฒนาการได้รับความรู้ (ทั้งนี้ สามารถเพิ่มเติมข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับภารกิจของแต่ละสหกรณ์ที่แตกต่างกันออกไป)

2.3 การนำฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์ เช่น การวางแผน การนำไปเป็นข้อมูลสนับสนุนการจัดทำ/ปรับปรุงมาตรฐานกระบวนการทำงานและการให้บริการ การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล การใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ เป็นต้น

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านความเสมอภาค เช่น

- การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านความเสมอภาค มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านความเสมอภาคแก่สมาชิก กรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์

- การจัดกิจกรรมเสริมสร้าง เจตคติ ค่านิยม ประเพณี กระแสสังคม กระแสโลกสถานการณ์เกี่ยวกับบทบาท ชาย/หญิง

- การจัดเสวนาด้านการสร้างความเข้าใจการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส

- การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการทำงานและคำนึงถึงความเสมอภาค

- การจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก หรือสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภายนอก เพื่อแลกเปลี่ยนด้านความเสมอภาค

- กระบวนการของสหกรณ์กำหนดตามการดำเนินธุรกิจของแต่ละสหกรณ์

- การจัดให้มีการถ่ายทอดและสื่อสารสร้างความเข้าใจ ต้องสามารถแสดงให้เห็นถึงวิธีการหรือช่องทางที่ใช้ในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในองค์กรและนอกองค์กร เช่น การจัดประชุม การจัดทำคู่มือแจกจ่าย หรือชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ การปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่สหกรณ์ การทำหนังสือเวียน การติดประกาศ การเปิดเผยผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

4. การบูรณาการความเสมอภาคเข้ากับการกำหนดมาตรฐานของกระบวนการทำงานและการให้บริการ

4.1 กระบวนการทำงานของสหกรณ์กำหนดตามการดำเนินธุรกิจของแต่ละสหกรณ์

4.2 การจัดให้มีการถ่ายทอดและสื่อสารสร้างความเข้าใจ โดยมีการจัดทำวิธีการหรือช่องทางที่ใช้ในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับบุคคลทั้งในและนอกสหกรณ์ เช่น การจัดประชุม การจัดทำคู่มือแจกจ่าย การชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ การปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่สหกรณ์ การทำหนังสือเวียน การติดประกาศ การเปิดเผยผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

ขั้นตอนการส่งเสริมธรรมาภิบาลในสหกรณ์ ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัด/สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 และพื้นที่ 2

การส่งเสริมธรรมาภิบาลในสหกรณ์ (Good Governance) เป็นแนวทางที่ช่วยให้สหกรณ์ดำเนินงานอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และได้รับความไว้วางใจจากผู้มีส่วนได้เสีย โดยมีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ให้สหกรณ์ดำเนินการดังนี้
 - 1.1 กำหนดค่านิยมและแนวทางที่สหกรณ์ต้องการยึดถือ
 - 1.2 สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความซื่อสัตย์สุจริตและจริยธรรม
 - 1.3 กำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล แล้วประกาศเจตนารมณ์ที่จะปลูกฝังธรรมาภิบาลในเรื่องที่สหกรณ์ต้องการ
- ทั้งนี้ กรมส่งเสริมสหกรณ์กำหนดการประกาศเจตนารมณ์จริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์ (Kick off) ถ่ายทอดผ่านระบบออนไลน์ไปยังสหกรณ์นอกภาคการเกษตรโดยพร้อมเพรียงกันในช่วงปลายเดือนสิงหาคม 2568 โดยในการกำหนดนโยบายเสริมสร้างธรรมาภิบาลของสหกรณ์ให้ใช้แบบประเมินการบริหารงานสหกรณ์ด้วยหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) (ตามแบบประเมิน หน้า 40) ให้สหกรณ์ประเมินตนเองก่อนประกาศเจตนารมณ์ (ตามร่างประกาศฯ หน้า 49)
2. พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใส โดย
 - 2.1 จัดให้มีโครงสร้างการบริหารที่มีความรับผิดชอบ
 - 2.2 นำคู่มือการส่งเสริมธรรมาภิบาลในสหกรณ์เผยแพร่ให้สหกรณ์นำไปปรับใช้
 - 2.3 แนะนำให้สหกรณ์เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงได้ง่าย
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ โดย
 - 3.1 สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่สหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็น
 - 3.2 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมของทุกระดับในสหกรณ์
 - 3.3 จัดให้มีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (ตามที่คู่มือได้แนะนำไว้ หรือตามแนวทางที่สหกรณ์กำหนด)
4. สร้างระบบตรวจสอบและติดตามผล โดย
 - 4.1 กำหนดกลไกการตรวจสอบภายในเพื่อลดความเสี่ยงด้านทุจริต
 - 4.2 มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล
 - 4.3 จัดให้มีการตรวจสอบจากบุคคลภายนอกหากจำเป็น

5. พัฒนาและอบรมบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดย

- 5.1 จัดอบรมเกี่ยวกับจริยธรรมและหลักธรรมาภิบาลให้แก่คณะกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่
- 5.2 ส่งเสริมให้บุคลากรสหกรณ์ตระหนักถึงความสำคัญของความโปร่งใสและความรับผิดชอบ
- 5.3 สนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่

6. สร้างระบบการบริหารความเสี่ยง หากสหกรณ์ใดมีคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงให้ดำเนินการผ่าน คณะอนุกรรมการนั้น หากสหกรณ์ใดไม่มีให้คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้กรรมการและเจ้าหน้าที่ ดำเนินการ ดังนี้

- 6.1 ระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อสหกรณ์
- 6.2 วางมาตรการป้องกันและแนวทางแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นระบบ
- 6.3 ตรวจสอบและปรับปรุงระบบการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง

7. ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดย

- 7.1 สนับสนุนให้ธุรกิจดำเนินการอย่างมีจริยธรรมและรับผิดชอบต่อสังคม
- 7.2 มีมาตรการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงาน
- 7.3 มีโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

8. ติดตามประเมินผลของสำนักงานสหกรณ์จังหวัด/สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 และ พื้นที่ 2

สำนักงานสหกรณ์จังหวัด/สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 และพื้นที่ 2 รายงานผลการปฏิบัติงานและการเบิกจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร กิจกรรมประชุมจัดทำแผนและขับเคลื่อนมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์สู่การปฏิบัติในเชิงประจักษ์ตามแบบฟอร์มที่กรมส่งเสริมสหกรณ์กำหนด (ตามแบบรายงาน หน้า 50) ให้กลุ่มพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ cpd_credit@cpd.go.th ภายในวันที่ 15 กันยายน 2568

จากการดำเนินการกิจกรรมประชุมจัดทำแผนและขับเคลื่อนมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์สู่การปฏิบัติในเชิงประจักษ์ เมื่อสหกรณ์ได้ดำเนินการประกาศเจตนารมณ์เจตนารมณ์การดำเนินกิจการอย่างมีธรรมาภิบาล อันจะนำไปสู่การสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ จะนำไปสู่การบริหารจัดการสหกรณ์ที่ดีตามเกณฑ์การประเมินความเข้มแข็งของสหกรณ์ มิติที่ 4 ซึ่งจะทำให้สหกรณ์มีผลการประเมินตามตัวชี้วัดที่ 4.1 ประเมินถึงการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการ โดยพิจารณาจากการเกิดการทุจริตและข้อบกพร่องในการบริหารงานสหกรณ์ ซึ่งเกี่ยวกับการให้อำนาจสหกรณ์จังหวัด/ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 และ พื้นที่ 2 ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ที่ได้รับมอบอำนาจในการตรวจสอบ หากพบว่าสหกรณ์ใด

เกิดปัญหาทุจริตหรือดำเนินการนอกกรอบวัตถุประสงค์อันส่อไปในทางทุจริตหรือไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสมาชิก เช่น 1) ทุจริต 2) มีข้อบกพร่องด้านบัญชี 3) มีข้อบกพร่องด้านการเงิน 4) กระทำการนอกกรอบวัตถุประสงค์ และ 5) มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย หากยังพบการทุจริตหรือมีข้อบกพร่องในสหกรณ์ ให้ถือว่าการดำเนินการสร้างธรรมาภิบาลในสหกรณ์ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งผลการดำเนินงานจะถูกประเมินตามเกณฑ์การประเมินความเข้มแข็งของสหกรณ์ มิติที่ 4 ตัวชี้วัดที่ 4.1 ต่อไป

ภาคผนวก

แบบประเมินการบริหารงานสหกรณ์ด้วยหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า กรมส่งเสริมสหกรณ์

แบบประเมินนี้เป็นการประเมินผลการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการสหกรณ์ เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลสำหรับประเมินสหกรณ์นอกภาคเกษตรเข้มแข็งตามยุทธศาสตร์..... ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ ...ของ.....

ผู้รับการประเมิน คือ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์

ผู้ประเมิน คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์

คำชี้แจง แบบประเมินนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ตำแหน่งของผู้รับการประเมิน

☐ ประธานคณะกรรมการดำเนินการ	☐ กรรมการดำเนินการ
☐ เลขานุการ	☐ เภรัญญิก
☐ ผู้จัดการสหกรณ์	☐ พนักงานบัญชี
☐ พนักงานการเงิน	☐ อื่น ๆ.....

สหกรณ์.....

2. สังกัดของผู้ประเมิน

☐ กลุ่มส่งเสริมสหกรณ์.....	☐ กลุ่มตรวจการสหกรณ์
☐ กลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์จัดตั้ง	☐ กลุ่ม.....

สำนักงานสหกรณ์จังหวัด.....

ตอนที่ 2 การประเมินการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการสหกรณ์ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาระดับการประเมินการบริหารงานสหกรณ์ด้วยหลักธรรมาภิบาล

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในระดับการประเมินของแต่ละประเด็นธรรมาภิบาล

ประเด็นธรรมาภิบาล	ระดับการประเมิน				
	5	4	3	2	1
1. หลักประสิทธิผล (Effectiveness)					
1) มีการจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานประจำปี					
2) มีการจัดทำแผนบริหารทรัพยากรบุคคลและมีมาตรฐานการบริหารทรัพยากรบุคคล					
3) มีการจัดทำแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและมีการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ					

ประเด็นธรรมาภิบาล	ระดับการประเมิน				
	5	4	3	2	1
2. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)					
1) มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานและการให้บริการ					
2) มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน/โครงการ					
3. หลักการตอบสนอง (Responsiveness)					
1) มีการติดตามการรายงานและการประเมินผลตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงาน					
2) มีการบริหารงานได้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด					
3) มีช่องทางและรูปแบบการให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิก					
4. หลักการรับผิดชอบ (Accountability)					
1) บุคลากรตระหนักในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความรับผิดชอบและศักยภาพของตนเอง					
2) มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างทันท่วงที					
3) มีการบริหารจัดการควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยง					
5. หลักความโปร่งใส (Transparency)					
1) มีการเผยแพร่ข้อมูลของสหกรณ์อย่างเปิดเผย และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสรีตามความเหมาะสม					
2) มีระบบการตรวจสอบการทำงานภายในสหกรณ์					
3) มีการสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง					
6. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)					
1) เปิดโอกาสให้สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านช่องทางต่างๆ					
2) มีการใช้กระบวนการตัดสินใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ที่เกี่ยวข้อง					
3) มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และนำไปปรับปรุงการบริหารงาน					
7. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)					
1) มีการกำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของสหกรณ์และมอบหมายงานแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ได้เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ได้รับมอบหมาย					

ประเด็นธรรมาภิบาล	ระดับการประเมิน				
	5	4	3	2	1
2) มีการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากรในสหกรณ์ รวมถึงมีการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงาน					
3) มีการรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้กรรมการ และเจ้าหน้าที่ มีส่วนในการตัดสินใจเบื้องต้น และนำไปปรับปรุงการบริหารงาน					
8. หลักนิติธรรม (Rule of Law)					
1) มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ					
2) มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ รวมถึงสิทธิและการใช้สิทธิของสมาชิก					
9. หลักความเสมอภาค (Equity)					
1) มีการบริหารงาน โดยคำนึงถึงบุคลากรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน					
2) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียแสดงความคิดเห็นร่วมแก้ไขปัญหา และนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการบริหารงาน					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ผลการประเมิน =

.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ผู้ประเมิน

เกณฑ์การพิจารณาระดับการประเมินการบริหารงานสหกรณ์ด้วยหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล	ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
1. หลักประสิทธิผล (Effectiveness)		
1) มีการจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานประจำปี	1	สหกรณ์ไม่มีการจัดทำแผนกลยุทธ์และ/หรือแผนปฏิบัติงานประจำปี
	2	สหกรณ์มีการจัดทำแผนกลยุทธ์และ/หรือแผนปฏิบัติงานประจำปี
	3	มีรายละเอียดองค์ประกอบหรือกระบวนการของแผนครบถ้วน และได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่
	4	มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ และ/หรือแผนปฏิบัติงานประจำปีอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
	5	มีผลการปฏิบัติงานประจำปี ที่บรรลุเป้าหมายมากกว่าร้อยละ 80
2) มีการจัดทำแผนบริหารทรัพยากรบุคคลและมีมาตรฐานการบริหารทรัพยากรบุคคล	1	สหกรณ์ไม่มีแผนบริหารทรัพยากรบุคคล
	2	สหกรณ์มีแผนบริหารทรัพยากรบุคคล
	3	สหกรณ์มีแผนบริหารทรัพยากรบุคคลและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
	4	สหกรณ์มีการนำแผนบริหารทรัพยากรบุคคลไปสู่การปฏิบัติ
	5	มีผลการปฏิบัติงานตามแผนบริหารทรัพยากรบุคคล
3) มีการจัดทำแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและมีการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ	1	สหกรณ์ไม่มีการจัดทำแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ
	2	สหกรณ์มีแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ
	3	สหกรณ์มีแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
	4	สหกรณ์มีการนำแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติ
	5	สหกรณ์มีการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้กรรมการและฝ่ายจัดการสหกรณ์ สามารถใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการตัดสินใจ การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายในรวมถึงให้บริการสมาชิกได้รับข้อมูลข่าวสาร
2. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)		
1) มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานและการให้บริการ	1	สหกรณ์ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน หรือไม่มีการประชุมหารือเพื่อการควบคุม/เพิ่มประสิทธิภาพภารกิจหลักหรืองานหลัก
	2	สหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน หรือมีการประชุมหารือเพื่อการควบคุม/เพิ่มประสิทธิภาพภารกิจหลักหรืองานหลัก
	3	สหกรณ์มีการจัดทำแผนการควบคุม/การเพิ่มประสิทธิภาพภารกิจหรืองานหลัก โดยมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน

หลักธรรมาภิบาล	ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
	4	สหกรณ์มีการสื่อสารมาตรฐานการปฏิบัติงานให้สมาชิก กรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ที่เกี่ยวข้องทราบ
	5	สหกรณ์มีการติดตามประเมินผลและมีการรายงานผลความสำเร็จของการปรับปรุงภารกิจหลักหรืองานหลักต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
2) มีการติดตามประเมินผล การปฏิบัติงาน/โครงการ	1	สหกรณ์ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน หรือไม่มีการประชุมหารือ เพื่อติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน/โครงการ
	2	สหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน หรือไม่มีการประชุมหารือ เพื่อติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน/โครงการ
	3	สหกรณ์มีแผนการหรือแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงาน/โครงการ
	4	สหกรณ์มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน/โครงการ
	5	สหกรณ์มีการรายงานผลการติดตามประเมินผลต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
3. หลักการตอบสนอง (Responsiveness)		
1) มีการติดตามการ รายงานและการประเมินผล ตามแผนกลยุทธ์และ แผนปฏิบัติงาน	1	สหกรณ์ไม่มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนกลยุทธ์และ/หรือ แผนปฏิบัติงานประจำปี ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ
	2	สหกรณ์มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนกลยุทธ์และ/หรือ แผนปฏิบัติงานประจำปี ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ
	3	สหกรณ์มีการจัดทำแผนกลยุทธ์และ/หรือแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์
	4	สหกรณ์มีการติดตามแผนกลยุทธ์และ/หรือแผนปฏิบัติงาน
	5	สหกรณ์มีการรายงานผลตามแผนกลยุทธ์และ/หรือแผนปฏิบัติงาน
2) มีการบริหารงานได้ สำเร็จตามระยะเวลาที่ กำหนด	1	สหกรณ์ไม่มีการจัดทำแผนผัง ขั้นตอน และมาตรฐานการให้บริการ
	2	สหกรณ์มีการจัดทำแผนผัง ขั้นตอน และมาตรฐานการให้บริการ
	3	สหกรณ์มีการเผยแพร่มาตรฐานระยะเวลาการให้บริการแก่สมาชิกรับทราบ
	4	สหกรณ์มีการจัดทำประเมินความพึงพอใจต่อการใช้บริการ
	5	สหกรณ์มีการรายงานผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้บริการ ต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
3) มีช่องทางและรูปแบบ การให้บริการที่ตอบสนอง	1	สหกรณ์ไม่มีการกำหนดแนวทางเกี่ยวกับช่องทางการให้บริการ
	2	สหกรณ์มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานช่องทางการให้บริการในแต่ละ ช่องทาง

หลักธรรมาภิบาล	ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ต่อความต้องการของสมาชิก	3	สหกรณ์มีช่องทางการให้บริการ เช่น เว็บไซต์ Facebook Line เป็นต้น
	4	สหกรณ์มีการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางการให้บริการแก่สมาชิก
	5	สหกรณ์มีการประเมินความพึงพอใจและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
4. หลักการรับผิดชอบ (Accountability)		
1) บุคลากรตระหนักในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ความรับผิดชอบและศักยภาพของตนเอง	1	สหกรณ์ไม่มีการจัดทำตำแหน่งงานและคำบรรยายลักษณะงานของสหกรณ์
	2	สหกรณ์มีการจัดทำตำแหน่งงานและคำบรรยายลักษณะงานของสหกรณ์
	3	สหกรณ์มีการประกาศใช้คำบรรยายลักษณะงานอย่างเป็นทางการ
	4	สหกรณ์มีการจัดทำข้อตกลงในการปฏิบัติงาน
	5	สหกรณ์มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร
2) มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างทันท่วงที	1	สหกรณ์ไม่มีการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายขององค์กรสู่ระดับบุคลากร
	2	สหกรณ์มีการจัดทำแผนการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับองค์กรลงสู่ระดับบุคลากร
	3	สหกรณ์มีการจัดทำข้อตกลงในการปฏิบัติงาน
	4	สหกรณ์มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร
	5	สหกรณ์มีการรายงานผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคน
3) มีการบริหารจัดการควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยง	1	สหกรณ์ไม่มีการจัดวางแผนระบบควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยง
	2	สหกรณ์มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยง
	3	สหกรณ์มีการจัดทำแผนการควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยง
	4	สหกรณ์มีการประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายในตามฐานความเสี่ยงที่ระบุ
	5	สหกรณ์มีการติดตามประเมินผลโดยจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
5. หลักความโปร่งใส (Transparency)		
1) มีการเผยแพร่ข้อมูลของสหกรณ์อย่างเปิดเผย และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสรีตามความเหมาะสม	1	สหกรณ์ไม่มีการจัดให้มีช่องทางการเปิดเผยและให้บริการข้อมูลข่าวสาร
	2	สหกรณ์มีการจัดให้มีช่องทางการเปิดเผยและให้บริการข้อมูลข่าวสาร
	3	สหกรณ์มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบในการเปิดเผยและให้บริการข้อมูลข่าวสาร
	4	สหกรณ์มีการเผยแพร่และให้บริการข้อมูลผ่านทางช่องทางต่างๆ
	5	สหกรณ์มีการติดตามและประเมินผลสำเร็จในการเปิดเผยและให้บริการข้อมูลข่าวสาร

หลักธรรมาภิบาล	ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
2) มีระบบการตรวจสอบการทำงานภายในสหกรณ์	1	สหกรณ์ไม่มีการแต่งตั้งคณะทำงานควบคุมภายใน
	2	สหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะทำงานควบคุมภายใน
	3	คณะทำงานมีการจัดทำแผนการตรวจสอบการควบคุมภายในประจำปี
	4	สหกรณ์มีการดำเนินงานตามแผนการควบคุมภายในที่คณะทำงานได้จัดทำไว้
	5	สหกรณ์มีการรายงานผลการควบคุมภายในต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
3) มีการสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง	1	สหกรณ์ไม่มีการจัดให้มีช่องทางการสื่อสาร
	2	สหกรณ์มีการจัดให้มีช่องทางการสื่อสาร เช่น เว็บไซต์ Facebook Line เป็นต้น
	3	สหกรณ์มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบช่องทางการสื่อสารทั้งภายในองค์กรและผู้มีส่วนได้เสีย
	4	สหกรณ์มีการสื่อสาร รวมถึงมีการเผยแพร่และให้บริการข้อมูลผ่านทางช่องทางต่างๆ
	5	สหกรณ์มีการติดตามและประเมินผลสำเร็จในสื่อสาร
6. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)		
1) เปิดโอกาสให้สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านช่องทางต่างๆ	1	ไม่มีการจัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์
	2	มีการจัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์
	3	จัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นที่หลากหลาย
	4	เผยแพร่และชี้แจงเกี่ยวกับช่องทางขั้นตอนการรับข้อคิดเห็นจากสมาชิก
	5	สหกรณ์นำข้อคิดเห็นของสมาชิกไปพิจารณาเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานสหกรณ์
2) มีการใช้กระบวนการตัดสินใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาชิก คณะกรรมการ ชุมชน คู่ค้า เป็นต้น	1	ไม่มีการจัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	2	มีการจัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	3	จัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นที่หลากหลาย
	4	เผยแพร่และชี้แจงเกี่ยวกับช่องทางขั้นตอนการรับข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	5	สหกรณ์นำข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไปพิจารณาเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานสหกรณ์
3) มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และนำไปปรับปรุงการบริหารงาน	1	ไม่มีการจัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	2	มีการจัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	3	จัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นที่หลากหลาย
	4	เผยแพร่และชี้แจงเกี่ยวกับช่องทางขั้นตอนการรับข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	5	สหกรณ์นำข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไปพิจารณาเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานสหกรณ์/ปรับปรุงการบริหารงาน

หลักธรรมาภิบาล	ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
7. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)		
1) มีการกำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของสหกรณ์และมอบหมายงานแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ได้เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ได้รับมอบหมาย	1	ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์/แนวทางการดำเนินงานตามหลักการมอบอำนาจ
	2	มีการกำหนดหลักเกณฑ์/แนวทางการดำเนินงานตามหลักการมอบอำนาจ
	3	จัดให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านการมอบอำนาจของสหกรณ์
	4	มีการวิเคราะห์และจำแนกกระบวนการงานและบทบาท/กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของทุกกระบวนการงานของสหกรณ์
	5	สหกรณ์มีการติดตามและประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงานจากการมอบอำนาจ แล้วรายงานนำเสนอแก่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
2) มีการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากรในสหกรณ์ รวมถึงมีการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงาน	1	ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์/แนวทางการดำเนินงานตามหลักการมอบอำนาจ
	2	มีการกำหนดหลักเกณฑ์/แนวทางการดำเนินงานตามหลักการมอบอำนาจ
	3	จัดให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านการมอบอำนาจของสหกรณ์
	4	มีการดำเนินการควบคุมภายในและตรวจสอบภายในการบริหารงานจากการมอบอำนาจ
	5	สหกรณ์ติดตามและประเมินผลสำเร็จของการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานจากการมอบอำนาจ
3) มีการรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้กรรมการและเจ้าหน้าที่ มีส่วนในการตัดสินใจเบื้องต้น และนำไปปรับปรุงการบริหารงาน	1	ไม่มีการจัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของกรรมการและเจ้าหน้าที่
	2	มีการจัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของกรรมการและเจ้าหน้าที่
	3	จัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นที่หลากหลาย
	4	เผยแพร่และชี้แจงเกี่ยวกับช่องทางขั้นตอนการรับข้อคิดเห็นของกรรมการและเจ้าหน้าที่
	5	สหกรณ์นำข้อคิดเห็นของกรรมการและเจ้าหน้าที่ไปพิจารณาเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานสหกรณ์/ปรับปรุงการบริหารงาน
8. หลักนิติธรรม (Rule of Law)		
1) มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	1	สหกรณ์ไม่มีคณะกรรมการศึกษา/ทบทวนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศในการปฏิบัติงาน
	2	สหกรณ์มีคณะกรรมการศึกษา/ทบทวนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศในการปฏิบัติงาน
	3	มีการศึกษาเพื่อจัดทำกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศ
	4	มีการรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิก
	5	มีการปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศ แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการ

หลักธรรมาภิบาล	ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
2) มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ รวมถึงสิทธิและการใช้สิทธิของสมาชิก	1	สหกรณ์ไม่มีคณะทำงานจัดทำแนวทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและช่องทางข้อร้องเรียน
	2	สหกรณ์มีคณะทำงานจัดทำแนวทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและช่องทางข้อร้องเรียน
	3	สหกรณ์จัดให้มีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและช่องทางการรับฟังข้อคิดเห็นที่หลากหลาย
	4	สหกรณ์มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และชี้แจงเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่สมาชิกควรทราบ
	5	สหกรณ์มีการติดตามผลการเผยแพร่ข้อมูลและเรื่องร้องเรียน และรายงานต่อคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์
9. หลักความเสมอภาค (Equity)		
1) มีการบริหารงาน โดยคำนึงถึงบุคลากรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน	1	ไม่มีการแต่งตั้งคณะทำงานกำกับดูแลการทำงานด้านความเสมอภาค
	2	มีการแต่งตั้งคณะทำงานกำกับดูแลการทำงานด้านความเสมอภาค
	3	มีการกำหนดนโยบายด้านความเสมอภาค
	4	มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงหน้าที่และการให้บริการของสหกรณ์
	5	มีการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานด้านความเสมอภาค และรายงานต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
2) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียแสดงความคิดเห็นร่วมแก้ไขปัญหา และนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการบริหารงาน	1	ไม่มีการจัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย
	2	มีการจัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย
	3	จัดให้มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นที่หลากหลาย
	4	เผยแพร่และชี้แจงเกี่ยวกับช่องทางขั้นตอนการรับข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย
	5	สหกรณ์นำข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียไปพิจารณาเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานสหกรณ์/ปรับปรุงการบริหารงาน

ร่างประกาศสหกรณ์ เรื่อง เจตนารมณ์การดำเนินงานอย่างมีธรรมาภิบาล

- ตราประทับสหกรณ์ -

ประกาศสหกรณ์..... จำกัด

เรื่อง เจตนารมณ์การดำเนินงานอย่างมีธรรมาภิบาล

สหกรณ์..... จำกัด มีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานสหกรณ์เพื่อบริการสมาชิก ตามหลักการ วิธีการ และอุดมการณ์สหกรณ์ จึงขอประกาศเจตนารมณ์ในการดำเนินงานอย่างมีธรรมาภิบาล โดยการบริหารกิจการของสหกรณ์ให้เป็นอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ สร้างการมีส่วนร่วม และมีการใช้กระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลคุ้มค่า และโดยประหยัด เป็นผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิก คณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม โดยดำเนินการตามหลักการธรรมาภิบาล ด้าน..... ดังนี้

1.
2.
3.

ประกาศ ณ วันที่

ลงนาม

ประธานกรรมการสหกรณ์ จำกัด

แบบรายงานผลการปฏิบัติงานและการเบิกจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร

กิจกรรมประชุมจัดทำแผนและขับเคลื่อนมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาล

ในการดำเนินงานของสหกรณ์สู่การปฏิบัติในเชิงประจักษ์

สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ / สำนักงานสหกรณ์จังหวัด.....

1. วัตถุประสงค์ของงาน/โครงการ :

- 1) เพื่อส่งเสริมให้สหกรณ์มีวัฒนธรรมด้านมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์
- 2) เพื่อรักษาและยกระดับความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์นอกภาคการเกษตร

2. กลุ่มเป้าหมาย/พื้นที่เป้าหมายดำเนินการ :

สหกรณ์นอกภาคการเกษตร ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน สหกรณ์บริการ และสหกรณ์ร้านค้า จำนวน 9 แห่ง โดยคัดเลือกจากหลักเกณฑ์ ดังนี้

- 1) ระดับชั้นความเข้มแข็งชั้น 1 จำนวน 4 แห่ง ได้แก่
- 2) ระดับชั้นความเข้มแข็งชั้น 2 จำนวน 3 แห่ง ได้แก่
- 3) ระดับชั้นความเข้มแข็งชั้น 3 จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

3. ระยะเวลาดำเนินงาน : ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

4. ตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ :

1) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : (1) ร้อยละ 100 ของสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการได้รับการแนะนำส่งเสริมให้มีความรู้ด้านมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์

(2) สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 80 กำหนดนโยบายมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์

2) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการมีความตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านจริยธรรมที่เข้มแข็ง และให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของสมาชิก

5. ผลสัมฤทธิ์/ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินงานโครงการ :

1) ผลผลิต (Output): สหกรณ์นอกภาคการเกษตรมีนโยบายมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อนำไปสู่การจัดการองค์กรที่ดี

2) ผลลัพธ์ (Outcome): ในปี 2568 สหกรณ์มีความเข้มแข็ง-สหกรณ์นอกภาคการเกษตรชั้น 1 และ ชั้น 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40

6. งบประมาณที่ได้รับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 :

หน่วย : บาท

ประเภทงบรายจ่าย	งบประมาณที่ได้รับ	ผลเบิกจ่าย	ร้อยละ
งบดำเนินงาน			
รวมทั้งสิ้น			

7. สรุปผลการดำเนินงานโครงการ

1) ผลสำเร็จตามตัวชี้วัด/กิจกรรม

ตัวชี้วัด/กิจกรรมที่ดำเนินการ	หน่วยนับ	แผน	ผล	ร้อยละ	หมายเหตุ
ตัวชี้วัด					
เชิงปริมาณ					
ร้อยละ 100 ของสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการได้รับการแนะนำส่งเสริมให้มีความรู้ด้านมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์	แห่ง				
สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 80 กำหนดนโยบายมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์	แห่ง				
เชิงคุณภาพ					
สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการมีความตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านจริยธรรมที่เข้มแข็ง และให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของสมาชิก	แห่ง				
กิจกรรมที่ดำเนินการ					
1. คัดเลือกสหกรณ์นอกภาคการเกษตรเข้าร่วมโครงการ	แห่ง				
2. ประชุมจัดทำแผนและขับเคลื่อนมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของสหกรณ์สู่การปฏิบัติในเชิงประจักษ์	ครั้ง				

ตัวชี้วัด/กิจกรรมที่ดำเนินการ	หน่วยนับ	แผน	ผล	ร้อยละ	หมายเหตุ
3. ติดตาม แนะนำ ส่งเสริม สหกรณ์ เป้าหมาย	ครั้ง				
4. สรุปและรายงานผลการดำเนิน โครงการ	ครั้ง				

2) ผลสัมฤทธิ์/ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการ

- 1.
- 2.

8. ปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานโครงการ (โดยเฉพาะงาน/โครงการที่ผลสำเร็จของงานไม่บรรลุตามเป้าหมาย/วัตถุประสงค์/ตัวชี้วัดและกิจกรรมที่กำหนดโปรดระบุปัญหา/อุปสรรค)

- 1.
- 2.
- 3.

9. แนวทางแก้ไข หรือข้อเสนอแนะ (เพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานทั้งในระดับปฏิบัติและระดับนโยบาย)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

10. ภาพถ่ายแสดงการดำเนินกิจกรรมของงาน/โครงการ ที่สามารถสื่อสาร เผยแพร่ หรือแสดงผลการดำเนินกิจกรรมได้ชัดเจน และสามารถนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะได้ (พร้อมคำอธิบายประกอบไว้ด้านล่างของภาพ) อย่างน้อย 4 ภาพ

ชื่อ-สกุล..... ผู้รายงาน
ตำแหน่ง
หน่วยงาน.....

หมายเหตุ : ให้จัดส่งไฟล์ข้อมูลให้กลุ่มพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและ
ร้านค้า ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ cpd_credit@cpd.go.th ภายในวันที่ 15 กันยายน 2568